

CHARLES H. SPURGEON

De draad door het doolhof

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Clue of the Maze'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Voorwoord

De draad door het doolhof

Voorwoord

Twijfel maakt de dag dof en kil. Er hangt een mist over alle dingen, en de mensen bewegen zich zoals de oude Egyptenaren toen zij de duisternis tastten. Och, trok deze nevel maar op! Het beste waarop wij kunnen hopen, is dat de huidige somberheid spoedig voorbijgaat en dat de wolk dauw achterlaat, die een verstandiger en onwankelbaarder geloof zal voeden.

In dit klamme scepticisme kan alleen het nietigste geslacht opgroeien. Mensen van grote goedheid zijn op de heuvels geboren en houden van de frisse lucht van de bergen van de waarheid.

De alinea's van dit boekje zijn niet als betoog bedoeld. Het was niet mijn doel een tegenstander te overtuigen, maar een vriend te helpen. Hoe ik persoonlijk tot nu toe de draad door het doolhof van het leven heb gevolgd, kan misschien nuttig en boeiend zijn voor een andere ziel die op dit moment in een doolhof verkeert. Ik hoop dat een oprecht hart door deze bladzijden geholpen wordt om 'zijn twijfels te bevechten en kracht te verzamelen'. Laat

niemand de moed verliezen, want al het heersende scepticisme bestaat slechts uit 'spoken van de geest'. Trek ertegen op, en ze vluchten.

Een groot dichter liet de uitdrukking 'eerlijke twijfel' vallen. Hoe gretig werd die opgegrepen! Het moderne ongeloof heeft zo weinig van die eigenschap, dat het het etiket meteen naar zich toe trok. Te pas en te onpas heeft het zichzelf sindsdien aangeprezen als EERLIJKE twijfel. Het zat dringend verlegen om een getuigschrift.

Hoe zwak onze stem ook mag zijn, wij verheffen haar ten behoeve van EERLIJK GELOOF.

De draad door het doolhof

Laten wij leven

Het belangrijkste deel van het menselijk leven is niet het einde, maar het begin. Onze sterfdag is het kind van het verleden, maar onze eerste levensjaren zijn de vaders van de toekomst. In het laatste uur roepen mensen aan hun sterfbed een ernst van denken op die te laat komt om nog iets praktisch uit te richten. De stilte en het ontzag, en die verre blik die men bij het heengaan zo vaak ziet, hadden veel eerder moeten komen. Geef ons dan maar het voorbeeld van de Hebreeuwse koning, die vastte en zich in een zak hulde zolang het kind nog leefde. Wijselijk voorzag hij hoe nutteloos het zou zijn te weeklagen wanneer het doek eenmaal gevallen was. ‘Zal ik hem nog kunnen wederhalen?’ was een van de verstandigste vragen.

Het kan een ernstige zaak zijn om het koude ijzer van het aambeeld te nemen. Maar ons lijkt het veel treuriger om stil te staan en toe te kijken hoe de gloeiende staaf

afkoelt. Broeder aan mijn zijde, wie u ook bent: laten wij toeslaan!

Hoe zullen wij leven?

Met welke hamer zullen wij slaan? Ja, daar zit 'm de kneep. Niet dat het voor mij persoonlijk een vraag is. Maar omdat ik u, mijn lezer, een ware broeder wil zijn, stel ik het zo. Ter wille van u en in gemeenschap met u kijk ik rond in de werkplaats. Hier liggen hamers: licht, glanzend, talrijk! Kijk naar het handelsmerk: 'Gegarandeerd gloednieuw'. De oude smid daarginds zegt dat hij er niets van weet. Ze zijn hier achtergelaten door een nieuwe firma, die altijd mooie dingen uitvindt. 'Tenminste,' zegt hij, 'ze noemen zichzelf een nieuwe firma, maar ik denk dat ze beter "de firma Langvinger" konden heten. Ze handelen onder nieuwe namen, maar het zijn oude schurken.' Met gespierde arm zwaait de smid een hamer omhoog, die de vonken laat vliegen en het ijzer doet wijken. 'Zo,' zegt hij, 'die oude hamer bevalt mij het best.' U ziet het, beste vriend: hij is maar een smid en weet niet beter. Sommige mensen zijn onredelijk gehecht aan oude dingen. Maar zijn deze Tories van de geest dwazer dan wie door nieuwigheden betoverd wordt? Wij denken van niet.

De oude hamer in onze smidse is het geloof in God.

Het geloof heeft wonderen verricht

Het geloof is een groot werker. Mensen met sterke overtuigingen smeden de wereld op hun aambeeld. Vertrouwen omgordt iemands lendenen en staalt hem om al zijn kracht in te zetten. In het elfde hoofdstuk van zijn brief aan de Hebreeënen brengt Paulus een erelijst van geloofshelden naar voren en richt hij ter nagedachtenis aan hen een Arc de Triomphe op. De namen staan er in lichtende hoofdletters: ABEL, HENOCH, NOACH, ABRAHAM. De gebeeldhouwde taferelen zijn van deze soort: 'koninkrijken hebben overwonnen', 'de muilen der leeuwen toegestopt', 'de kracht des vuurs hebben uitgeblust'. Als de lofredenaar van het geloof even stilvalt, is dat niet omdat de stof hem ontbreekt. Nee, hij roept uit: 'Wat zal ik nog meer zeggen? Want de tijd zal mij ontbreken, zou ik verhalen van Gideon, en Barak, en Samson, en Jeftha, en David, en Samuel, en de profeten.'

Wat heeft de twijfel bereikt?

Hoe komt het dat er nooit zo'n zegeteken is opgericht ter ere van het ongeloof? Zullen de dichter van de vrijdenkerij en de geschiedschrijver van het scepticisme nog verschijnen? En zo ja, wat zal hun verslag zijn? 'Gerechtigheid geoefend' en 'de beloftenissen verkregen' liggen niet bepaald in de lijn van de twijfel. Ook zal hij niet gauw veel lijden verdragen om 'een betere opstanding' te verkrijgen, want hij spot al als zoiets maar genoemd wordt. De lofredenaar van de twijfel zou genoeg

moeten nemen met mindere prestaties. Maar welke zouden dat zijn? Welke ziekenhuizen of weeshuizen heeft de twijfel gebouwd? Welke zending onder kannibalenstammen heeft de vrijdenkerij in stand gehouden? Welke gevallen vrouwen of losbandige mannen heeft het scepticisme teruggebracht en tot nieuwe mensen gemaakt?

| Zing, muze! Als een thema, zo duister en verkeerd,
een muze vinden kan die het met een lied vereert.

De Milton van dit onderwerp zou weleens kunnen blijken te zijn zoals hij die Gray in zijn ‘Elegy’ beschrijft: ‘stom en roemloos’. ‘Aan hun vruchten zult gij hen kennen.’ Wat zijn de kostbare opbrengsten van het ‘moderne denken’, de schuilnaam voor nieuwerwets ongeloof? Wij horen het geschreeuw van de ambachtslieden, als zij hun kreet herhalen: ‘Groot is de Diana de Efezeren!’ Maar waar zijn de heilige en gelukkige vruchten van de ‘vooruitstrevende kritiek’, die zo druk bezig is de fundamenten van het geloof te ondermijnen?

De twijfel is onvruchtbaar

Het is een feit dat de twijfel negatief, afbrekend en onvruchtbaar is. Hij brengt niemand tot edeler dingen en wekt in de menselijke geest geen hoop of hoger verlangen. Hij is allerm minst een beginsel waarop men het bouwwerk van het leven kan grondvesten. Welke kracht hij ook heeft, die is ondermijnend en niet opbouwend. Een beginsel dat nergens anders toe leidt dan tot algehele

vernietiging, is niet iets waaraan een gewoon mens met een gerust hart de leiding van zijn leven kan toevertrouwen. Wat als sommige godsdienstige denkbeelden louter verbeelding zijn, onpraktisch en denkbeeldig? Het is uiteindelijk geen grote kunst om goed te zijn in het stukslaan van de snuisterijen in huis. Hoe blij de kil verstandigen ook mogen zijn dat zij verlost zijn van wat zij rommel noemen, het is geen grote prestatie om al die broze bouwsels weg te vegen. Het vernuft dat daarvoor nodig is, is verwant aan wat in een aap of een wilde stier belichaamd is. Onze eerezucht ligt op een hoger plan. Wij willen liever opbouwen dan afbreken. Omdat wij een eervol en nuttig leven nastreven, zoeken wij een positieve kracht die ons voorwaarts en opwaarts draagt. Wie dat verkiest, mag twijfelen, en twijfelen, en twijfelen tot op de droesem van het niets. Maar wij kiezen ervoor de waarheid te vinden en die te geloven, opdat zij voor ons een levenskracht zal zijn. Nog geen enkele partijganger heeft de vermetelheid gehad een evangelie van 'twijfel en leef' te prediken, want de twijfel is al te duidelijk verwant aan de dood. Maar 'geloof en leef' is de kern van de boodschap uit de hemel, en die aanvaarden wij.

Zelfvertrouwen en een beter vertrouwen

Zelfvertrouwen wordt aangeprezen als een morele deugd, en in zekere zin, binnen de juiste grenzen, is het dat ook. Waarneming en ervaring leren dat het een aanzienlijke kracht in de wereld is. Wie aan zijn eigen vermogens

twijfelt en niet weet wat hij wil, aarzelt, beeft, wankelt en faalt. Zijn schroom is de oorzaak van zijn teleurstelling. Wie op zichzelf vertrouwt, hoopt, overweegt, plant, besluit, spant zich in, houdt vol en slaagt. Zijn zekerheid van de overwinning is een van de voornaamste oorzaken van zijn triomf. Iemand gelooft in zijn eigen bekwaamheid. Tenzij hij een volslagen leeghoofd is, overtuigt hij gaandeweg ook anderen ervan dat zijn inschatting klopt. Zelfs eigendunk, hoe onbescheiden ook, heeft soms krachtig gewerkt, net zoals in geval van nood jenevermoed de plaats van dapperheid heeft ingenomen. De kern van de zaak is deze: vertrouwen van welke soort ook is van groot belang om onze plannen te verwezenlijken, en wantrouwen of twijfel is in elk geval een bron van zwakte. Wij kiezen dan ook het geloof, en niet de twijfel, als de drijfveer van ons leven.

Vertrouwen op God: ons gekozen levensbeginsel

Als zelfvertrouwen al iemand kan vormen, hoeveel te meer dan het vertrouwen op God! Dit laatste is gerechtvaardigder, nederiger, zekerder en verhevener. Onze eigen krachten reiken maar tot zover en niet verder. Wij liggen allemaal aan een touw en kunnen niet voorbij onze grens. Maar de goddelijke kracht is onbegrensd en onveranderlijk. Wie haar tot zijn vertrouwen maakt, heeft daarom een kracht achter zich die alle andere onvergelijklijk ver te boven gaat. Voor alle doelen die hij wijselijk mag nastreven, hoeft hij zijn

krachten niet te berekenen. Hij mag putten uit de Algenoezaamheid. De Grootste Macht moet in alle noodgevallen groot genoeg blijken voor ons. Omdat die macht onveranderlijk is, kunnen wij erop rekenen zolang de eeuwigheid duurt. Het is geen klein voordeel om ons vertrouwen te stellen waar wij het dag aan dag kunnen laten groeien zonder gevaar van overmatig vertrouwen.

Dit vertrouwen werkt ten goede

De morele vruchten van het vertrouwen op God zijn bewonderenswaardig. Wanneer iemand aan zijn levensweg begint met een oprecht en ongeveinsd vertrouwen op God, zal succes hem niet ijdel maken. Hij zal de eer immers geven aan Hem op Wie hij vertrouwde. En mocht zo iemand een volledige nederlaag lijden terwijl hij zo op de goddelijke arm steunt, dan hoeft die ramp hem niet te verpletteren. Zijn mislukking zou meer oneer over God brengen dan over hemzelf. Het zou een ontzaglijk verheven lot zijn om ten onder te gaan door een te groot geloof in God. Het is duidelijk dat de invloed van het geloof in de levende God weldadig moet zijn, of het nu op succes of op mislukking uitloopt.

Of het geloof in God ons werkelijk zal opleveren wat het meest de moeite waard is om voor te leven, moet ieder van ons voor zichzelf ondervinden. Alle waarschijnlijkheid wijst die kant uit. Het is redelijk dat iemand die op zijn Maker vertrouwt, merkt dat zijn geloof hem veel goeds brengt. Sommigen van ons zijn door veel

blijde feiten die al vaststaan, zo zeker van de voortreffelijkheid van het geloof, dat wij alle toekomstige risico's willen dragen van een proef op de grootst mogelijke schaal in ons eigen leven. Wij zeggen weloverwogen: 'Doch gij, o mijn ziel! zwijg Gode; want van Hem is mijn verwachting.'

Scepticisme: geen grote prestatie

Het is terecht gezegd: 'Niets is gemakkelijker dan twijfelen. Iemand van middelmatige bekwaamheid of geleerdheid kan meer betwijfelen dan de wijste mensen geloven.' Het geloof vraagt kennis, want het is een verstandige genadegave, die in staat en begerig is zich te verantwoorden. Maar de vrijdenkerij hoeft geen rekenschap te geven van de twijfel die zij in zich draagt. Een uitdagende houding en een bulderende toon dienen haar doel net zo goed als argumenten. Sterker nog, het huidige toppunt van ongeloof is niets te weten, en wat is dat anders dan de vergoddelijking van de onwetendheid? Groot is de glorie van het niets-weten!

Iemand kan ongemerkt in het agnosticisme glijden en er lusteloos in blijven hangen. Maar geloven is leven: wakker zijn voor strijd en waakzaamheid. Wie het geloof een kinderachtige zaak vindt, zal flink moeten groeien in mannelijkheid voordat hij zijn eigen theorie kan toetsen.

Zullen wij de twijfel verkiezen omdat die zo voor het grijpen ligt? Of zullen wij waarheidszoekers worden, ook al moeten wij duiken zoals parelvissers? Dat hangt af van

de gezindheid die in ons is. Wij zullen onze levensregel kiezen naar de geest die in ons woont. Een moedige ziel zal niet gedwee de onedele weg van de massa volgen, maar zal naar de hogere paden streven, ook al zijn die moeilijker.

Geloof in het onzienlijke

Dat wij ons vertrouwen zouden beperken tot het gebied van onze zintuigen, is een ongerijmde veronderstelling. Niemand heeft de grootste van de bekende krachten gezien, gehoord of geproefd. Stoom, elektriciteit, zwaartekracht en de andere reuzen zijn allemaal onzichtbaar. De aarde wordt in haar baan gehouden door krachten die wij niet kunnen vastgrijpen. 'Hij hangt de aarde aan een niet.' De zichtbare machten zijn van lagere rang. Hoe volkomener een kracht door het menselijk denken omvat kan worden, hoe onbeduidender zij moet zijn. Neem een voorbeeld uit het dagelijks leven. Het oude Latijnse spreekwoord zegt dat het kenmerk van een arme man is dat hij zijn kudde kan tellen. De paar pond die de handwerksman heeft gespaard, kan hij elk uur van de dag in handen nemen, als hij het gerinkel ervan graag hoort. Maar de grote bankier heeft zijn miljoenen nooit gezien. Het bewijs dat hij ze bezit, ligt in bepaalde obligaties en wissels, waarin hij een onwankelbaar vertrouwen stelt. Hij is rijk door het geloof. Hij zou moeilijk erg rijk kunnen zijn en tegelijk zijn rijkdom werkelijk zien. Voor een groot leven moet een mens op een grote kracht vertrouwen.

Die kracht moet grotendeels onzichtbaar zijn en boven het gewone begrip uitgaan.

Voor een redelijk mens kan dit toch geen moeilijkheid zijn. Als wij in sommige omstandigheden onvermijdelijk afhangen van krachten die wij niet zien, waarom zouden wij dan niet in alle omstandigheden rusten op de eeuwige God, ook al is en blijft Hij onzichtbaar? De gewoonte om op een hogere macht te vertrouwen zal verheffend blijken. Zij helpt ons boven het doffe niveau van het materialisme uit te stijgen. Zou die gewoonte, als wij haar in het leven volhouden, niet de best denkbare voorbereiding kunnen zijn op de dood? Die is immers naar het oordeel van zovelen een pelgrimstocht naar een duister en onbekend land. De blinde is in het donker even goed af als zij die ogen hebben. Ja, doordat hij gewend is zijn weg in het donker te vinden, is hij de betere van de twee. Als het geloof ons dus leert te gaan waar het zien tekortschiet, zullen wij zoveel te beter klaar zijn voor dat gebied dat geen sterfelijk oog heeft gezien. Dit staat in elk geval vast: als wij God door het geloof volgen, hoeven wij niet bedroefd te zijn om Zijn schijnbare afwezigheid en Zijn werkelijke onzichtbaarheid. Een hond die op de geur jaagt, hoeft zijn wild niet te zien. Zo heeft ook hij die in geloof de weg van de gehoorzaamheid volgt, geen tekenen en bewijzen nodig, want zijn geloof geeft hem een zekerder zintuig.

God kan gekend worden

Er is beweerd dat God niet gekend kan worden. Wie dit zeggen, verklaren dat zij zelf niets anders kennen dan verschijnselen. Daarom moeten zij, als zij eerlijk zijn, toegeven dat zij zelf niet weten dat God niet gekend kan worden. Omdat zij naar eigen zeggen er niets van weten, moeten zij er geen aanstoot aan nemen als wij hen buiten beschouwing laten.

Hij Die de wereld gemaakt heeft, is zeker een verstandig Wezen. Sterker nog: de hoogste Intelligentie, want op talloze manieren tonen Zijn werken de aanwezigheid van diep denken en kennis. Lord Bacon zei: 'Ik wil liever alle fabels van de Talmoed en de Koran geloven dan dat dit hele wereldgebouw zonder een Geest zou zijn.' Als dat zo is, kennen wij God juist door dat feit in zekere mate. Ja, en wel in zo'n mate dat wij bereid zijn Hem te vertrouwen. Hij Die alle dingen gemaakt heeft, verdient werkelijk meer vertrouwen dan alle dingen die Hij gemaakt heeft.

Het zou een vreemde Geest zijn die Zich niet bekendmaakte, even vreemd als vuur dat niet brandde en licht dat niet scheen. Wij zouden maar moeilijk kunnen geloven in een eeuwige eenzame opsluiting van het Wezen Dat de werelden gemaakt heeft.

Geloof in God is geoorloofd

Mag een mens op God vertrouwen? Er is een andere vraag die zowel zichzelf als deze beantwoordt: waarom zou een schepsel niet op zijn Schepper vertrouwen? Wat zou het verbieden? Zo'n vertrouwen moet eervol zijn voor de mens én voor zijn Maker. Het past bij de nood van de een en bij de natuur van de Ander. Wie kan bij het nauwkeurigste onderzoek ook maar het zwakste spoor ontdekken van een reden waarom wij niet op de levende God zouden steunen?

Gods bestaan niet zomaar aangenomen

Nemen wij het bestaan van God zomaar aan? Zeker niet. Wij geloven dat het een feit is dat beter bewezen is dan enig ander. Voor de onbevooroordeelde geest, die niet ziek is van vitterij maar eerlijk redeneert, bewijst het bestaan van een werk het bestaan van een werker. Een ontwerp vereist een ontwerper, en een vooropgezet plan veronderstelt iemand die het vooraf bedacht. Al waren wij met Mungo Park in een woestijn, dan zou een stukje mos al bewijs genoeg zijn dat God daar was. Of, wat dat betreft: het zand onder onze voeten en de zon boven ons hoofd zouden volstaan om dat feit te bewijzen. Maar wij wonen op een schoon eiland dat wemelt van allerlei leven. Daar mogen wij evenveel bewijzen van de Godheid tellen als er dingen zijn om te zien, te horen, te proeven en te ruiken. Dit wordt natuurlijk 'een loutere platitude' genoemd. Maar met permissie van de heer: zijn Latijnse

woord verandert niets aan de volstrekte zekerheid van het argument.

Werden er meer bewijzen aangevoerd, dan zouden die ongetwijfeld op dezelfde vitterige manier worden afgeweerd. Maar minachtende benamingen zijn geen antwoord op eerlijke redeneringen. Wij menen dat één deugdelijk bewijs beter is dan twintig gebrekkige. En als dat ene niet overtuigt, zou een heel legioen het evenmin doen. De Franse geleerden die op weg waren naar Egypte, vielen Napoleon lastig met hun ontkenningen van God, maar zijn scherpzinnige verstand liet zich niet misleiden. Hij nam hen mee aan dek, wees naar de sterren en vroeg: 'Wie heeft dit allemaal gemaakt?'

De twijfel consequent doorgetrokken

Twijfel aan het bestaan van een God heeft maar een korte weg te gaan voordat hij aan het einde van zijn rechtmatige loopbaan is. Iemand die gelooft dat hij een ziel heeft, kan voor zijn eigen geestelijke bestaan geen beter bewijs leveren dan wij voor het bestaan van God kunnen geven. Laat hij het maar proberen. Hij beweert dat zijn eigen bewustzijn een bewijs is dat hij leeft. Wij antwoorden dat dit voor hemzelf een heel goed bewijs kan zijn, maar voor ons is het helemaal geen bewijs, en een redelijk mens zou het ook niet op die manier willen gebruiken. Onze vriend antwoordt: 'Ik werk, en mijn werk toont aan dat ik besta.' Precies, en Gods werken tonen aan dat Hij bestaat. Meteen komt het antwoord: 'Maar mij

ziet u werken, en God niet.' Daarop zeggen wij: wij zien u helemaal niet werken. Uw lichaam is niet uzelf, en uw ware ik hebben wij nooit gezien. Uw geest voert zijn voornemens uit door uw uiterlijke gestalte. Wij zien uw ledematen bewegen, maar de ziel die ze beweegt, blijft buiten het zicht. Het is een raadsel van raadsels hoe een geestelijk wezen, zoals de geest is, op de stof kan inwerken. De eerste indruk van de geest op de stof is een geheim dat geen sterveling ooit heeft onthuld. U kunt het bestaan van uw ziel aan een ander niet bewijzen, behalve met dezelfde argumenten die het bestaan van God bewijzen.

Als u dan uw vleugels uitslaat voor een twijfelvlucht, wees dan zo moedig om door te vliegen tot aan Ultima Thule. Twijfel aan uw eigen bestaan. Twijfel of u wel twijfelt; twijfel of er wel een 'u' is die twijfelt; twijfel of er wel iets is om aan te twijfelen. Een agnost die het tot het einde toe meent, zou er niet zeker van moeten zijn dat hij een agnost is. Hij zou er eigenlijk niet al te zeker van moeten zijn dat hij zichzelf is, of dat hij überhaupt bestaat.

Geen ziel

Een zeker prediker had zijn uiterste best gedaan om zijn gehoor tot nut te zijn. Maar een van de toehoorders kwam naar hem toe en merkte nogal grof op: 'Uw preken heeft voor mij geen enkel nut. Ik geloof niet dat ik een ziel heb. Ik wil niets horen over een ingebeeld hiernamaals. Ik

zal sterven als een hond.’ De predikant antwoordde kalm: ‘Meneer, ik heb kennelijk gefaald door een misverstand. Ik heb mijn best gedaan voor het welzijn van al mijn hoorders. Maar ik heb de maaltijd klaargemaakt in de veronderstelling dat ik voor mensen met een ziel kookte. Had ik geweten dat er wezens aanwezig waren die geen ziel hadden en als honden zouden sterven, dan had ik voor een flinke voorraad botten voor hen gezorgd.’ ‘Spot,’ zegt iemand. ‘Gezond verstand,’ zeggen wij. Welke zachtere behandeling dan speelse ironie kunnen mensen verwachten die zulke vernederende opvattingen over zichzelf hebben? Geen enkele ziel hoeft zich door hen zorgen te laten maken. Zij erkennen zelf dat ze ons niet kunnen helpen. Stilzwijgend geven ze toe dat wij niet verplicht zijn ons door hen te laten hinderen. ‘Er bestaat helemaal geen licht,’ roept iemand, ‘want ik heb geen ogen om ervan te genieten.’ Zit hier enig argument in? Nee. De blinde heer is te beklagen, maar zijn opvattingen over kleur en optica kunnen geen gewicht hebben. Wezens zonder ziel mogen de filosofieën aanhangen die ze willen. Hun opvattingen mogen interessant zijn als curiositeiten, maar ze kunnen mensen met een ziel niet in het minst beïnvloeden.

God in de kring van ons leven

Wanneer wij op God vertrouwen, steunen wij niet op een dromerige manier op een verre en werkeloze macht. Men vraagt of God ooit wel werkt ten behoeve van wie op Hem

vertrouwen. Men laat doorschemeren dat Hij met andere dingen bezig is en Zich niet wil verlagen tot de kleine zorgen van mannen en vrouwen. Dit is duidelijk een vergissing. Gods werk is aan onze deur en in onze kamers, ja, in ons lichaam en in onze geest. De vader van het kind heeft het erg druk, maar hij is druk in de kamer waar zijn kind hem nodig heeft. Daarom is hij precies waar hij moet zijn.

Gewoonlijk spreekt men van ‘de werkingen van de natuur’. Maar zeg eens, meneer, wat is de natuur? De heer die het woord gebruikt heeft, kijkt verrast om zich heen. Hij stottert en hakkelt, en zegt dat iedereen weet wat de natuur is. Vertel ons dan wat ze is. ‘Wel,’ zegt hij, ‘dat is heel eenvoudig: de natuur is... de natuur is de natuur.’ De waarheid is dat de werkelijke Werker God Zelf is. Een andere kracht dan Zijn eigen macht is nergens te vinden. De bewegingen om ons heen worden niet door wetten voortgebracht, zoals onnozelaars zeggen; wetten doen niets. Ze zijn niet meer en niet minder dan bepaalde waargenomen manieren waarop de grote Schepper werkt. Maar Hij, Hij Zelf, doet het werk. Wij mogen er dan ook gerust op vertrouwen dat Hij, Die overal om ons heen werkt, ook voor ons werkt.

De grote God geeft antwoord op het geloof

Bovendien mogen wij het vertrouwen op God niet weigeren omdat we zo onbeduidend zijn. Het is immers ondenkbaar dat iets te klein zou zijn voor God. De

wonderen van de microscoop zijn net zo opmerkelijk als die van de telescoop. Wij mogen de Heere in de ene richting evenmin een grens stellen als in de andere. Hij kan en zal Zijn goddelijke bekwaamheid tonen in het leven van een mens, net zo goed als in de omloop van een planeet.

Er leven getuigen die kunnen verklaren dat de Heere Zijn arm ontbloot ten behoeve van wie op Hem vertrouwen. Bovendien kan ieder mens het beginsel in zijn eigen geval op de proef stellen. En het is opmerkelijk dat niemand dat ooit tevergeefs gedaan heeft. Er zijn in Gods natuur geen redenen waarom Hij niet zou antwoorden op het vertrouwen van Zijn schepselen. Er zijn veel redenen waarom Hij dat wel zou doen. Wat ons betreft, wij zijn in elk geval bereid het op de proef te stellen en de proefneming ons hele leven te laten duren.

Waarom wordt er niet op God vertrouwd?

Is het niet opmerkelijk dat zo weinig mensen zich liefdevol uitstrekken naar de gedachte om hun leven in geloof aan God te verbinden? Hoe komt dat? De strenge moralist zou terecht antwoorden: omdat ze geen verlangen hebben om een leven te leiden waarmee God iets te maken zou kunnen hebben. Zij zoeken niet de reinheid, waarheid, gerechtigheid en heiligheid die Gods kracht in hen zou uitwerken. Ongetwijfeld is dat zo, maar laat het van ons niet waar zijn. Deugd is zo bewonderenswaardig dat we er niet te veel van kunnen

hebben. En dat de goddelijke kracht op het goede gericht is, is in de ogen van rechtgeaarde mensen een van haar grootste aantrekkingskrachten.

Wij moeten niet moedeloos zijn

Misschien zijn er sommigen die niet zozeer afkerig zijn van het goede, als wel moedeloos over de mogelijkheid het te bereiken. Voor hen kan het helpen te bedenken dat moedeloosheid niet meer ter zake doet zodra God bij een zaak betrokken is. In dat geval hoort er geen twijfel binnen te komen. God kan immers de meest bezoedelden tot onschuld verheffen, want Hij vermag alle dingen. Het is stuitend om te weigeren op God te vertrouwen omdat we niet rein willen zijn. En het doet afbreuk aan Zijn eer als we geen vertrouwen willen stellen in Zijn macht om ons op te heffen, omdat we nu nog zo onrechtvaardig zijn. God is goed, en het is kenmerkend voor een goed wezen dat Hij anderen goed wil maken. God is almachtig, en Zijn macht regeert de wereld van de geest net zo goed als die van de stof. Het is duidelijk dat in God zowel de wil als het vermogen samengaan met betrekking tot wat wij verlangen, namelijk de reinheid en bruikbaarheid van ons leven. Daarom mogen wij met grote bereidheid tot Hem vluchten en met veel hoop op Hem rusten.

Verdere oorzaken van ongeloof

In het geheim hebben mensen ergens wel een vertrouwen, ook als ze weigeren op God te steunen. Zij

hebben van zichzelf goden gemaakt en zijn tot rust gekomen in hun eigen zelfgenoegzaamheid. Wie nooit zijn eigen gezicht heeft gezien, kan gemakkelijk geloven dat het buitengewoon mooi is, zeker als vleiers hem daarbij helpen. Zo kan iemand die zijn eigen hart niet kent, al snel een hoge dunk krijgen van zijn eigen voortreffelijkheid. Het vertrouwen op zijn eigen wijsheid is dan een plant die snel groeit. Dit is een van de ergste vijanden van het geloof. Wie voor altijd op zichzelf kan vertrouwen, heeft geen geduld met gepraat over geloof in God. Hij laat dat nederige spul over aan ondergeschikten. Hij is van voornamer snit. Zijn zelfbeheersing is volmaakt, zijn oordeel is onfeilbaar, zijn gevoel voor het zedelijk schone is volledig ontwikkeld. Hij is een selfmade man, en hij is zowel zijn eigen Voorzienigheid als zijn eigen Beloner.

‘Ach kom, die man is een dwaas!’ Zo spreken vlugge en verstandige geesten ongeduldig. En wie welwillend oordeelt en koeler waarneemt, ziet zich met droefheid gedwongen hun oordeel te bevestigen. Wij, met wie de lezer nu in gesprek is, zijn niet zulke grootse, zichzelf besturende onfeilbaren. Wij vrezen dat onze lusten en hartstochten ons kunnen verraden. Wij vrezen dat ons verstand ons kan misleiden, dat onze vooroordelen ons kunnen belemmeren en dat onze omgeving ons kan doen struikelen. Daarom willen wij heel bewust opzien naar de Sterke om sterkte, en onze dwaasheid werpen op de wijsheid van de Eeuwige. Natuurlijk verwachten wij geen

navolgers onder de ijdelers, de lichtzinnigen en de mensen die zich volmaakt wanen.

De spot

Spotternijen zijn armzalige, nietige dingen. Ze worden niet geboren in het hart van goede mensen, en de meeste wijze mensen verachten ze wanneer ze op henzelf gericht worden. Ze breken geen botten, en mensen met ruggengraat glimlachen erom. Toch zijn ze voor de zwakkeren verschrikkelijke oorlogswapens. De angst ervoor heeft meer lafaards gemaakt dan het gebulder van kanonnen.

Wanneer het geloof in God bespot wordt, is dat een ellendig schouwspel, dat grenst aan de uiterste graad van onnozelheid. Wie een kwakzalver vertrouwt, wordt verontschuldigd, maar wie de Almachtige vertrouwt, wordt beschimpt. Mensen die hun eigen wijsheid nooit in twijfel trekken, lachen om wie rusten in de wijsheid van de Heere. In zo'n geval moet het voor een man met gezond verstand gemakkelijk zijn om moedig stand te houden. Een schepsel uitlachen omdat hij in zijn Schepper gelooft? Dat is het eenvoudigste argument van het verstand verachten, een axioma betwisten, een vanzelfsprekendheid aanvallen. Dan kun je net zo goed iemand belachelijk maken om zijn wiskundige nauwkeurigheid, om zijn eerlijkheid, om zijn geleerdheid. Dan kun je net zo goed een ingenieur verachten omdat hij op de wetten van de zwaartekracht vertrouwt, of een

boer omdat hij rekent op de terugkeer van de oogst! Als mensen graag slaven zijn, zullen ze natuurlijk acht slaan op het gespot van dwazen. Maar wij schrijven voor mensen die ieder voor zich van harte kunnen zeggen:

| *‘Ik zou net zo lief niet bestaan als te leven
in ontzag voor zo’n wezen als ikzelf.’*

Meer kennis van God is gewenst

Hoe bereid iemand ook is om zijn vertrouwen op God te stellen, zijn geloof zal grotendeels afhangen van zijn kennis. Het is bijna onmogelijk om vertrouwen te hebben in een Grote Onbekende. Hoe veelzijdiger en breder onze kennis van God is, hoe meer zal zij het geloof helpen zich te oefenen op zaken die een beperkte kennis zou uitsluiten van de lijst van praktische doelen. Wat wij in de schepping waarnemen, zou ons wel op Gods macht kunnen doen vertrouwen, als we er zeker van konden zijn dat die macht voor ons zou worden ingezet. Maar wat als daar twijfel over bestaat? Wat wij in de voorzienigheid opmerken, kan ons redelijkerwijs doen steunen op de goddelijke goedheid. Dat geldt tenminste zolang wij die goedheid niet op de een of andere manier genoodzaakt hebben zich in te houden. Een gewetensvol mens zal dat niet helemaal onwaarschijnlijk achten. Als onze kennis van God beperkt blijft tot Zijn grootheid, goedheid en wijsheid, zitten we al in een lastig parket. Wij zijn dan namelijk nog niet die goddelijke eigenschap tegengekomen die een zekere onrust kan stillen waarvan

wij ons pijnlijk bewust beginnen te worden. Omdat wij in ons hart het vermoeden hebben dat wij niet zijn wat wij behoren te zijn, moeten wij veel meer van God weten, willen wij een rustig vertrouwen op Hem genieten.

Hoe kunnen wij meer te weten komen?

Alle waarschijnlijkheid wijst er op het eerste gezicht op dat het ons gemakkelijker zal vallen ons vertrouwen op God te stellen naarmate we meer van Hem weten. De eigenschap van goedheid overheerst zo sterk in wat bekend is, dat we verwachten dat hetzelfde ook het onbekende doortrekt. Maar hoe kunnen we meer kennis krijgen? Kunnen we vanuit de natuur opklimmen tot de God van de natuur? Misschien. Maar het zou heel wat doeltreffender zijn als de God van de natuur naar ons toe zou komen en Zijn eigen uitlegger zou zijn. Geen mens kan helemaal gekend worden uit zijn werken, en God nog veel minder. Gods heelal is zo onmetelijk dat het, als bewezen kan worden dat het een volledige openbaring van Hemzelf is, te groot is voor ons verstand om te bevatten. Hoe kunnen we alles weten wat het heelal zou leren? De werken van God zijn te talrijk om ze allemaal te kennen. Hoe kunnen we dan de veelzijdige wijsheid leren die ze zouden openbaren? Als ze kopieën van elkaar waren, zouden we alles uit één ervan kunnen leren. Maar ze zijn oneindig verscheiden, en daardoor loopt ons bevattingsvermogen over. Daarom is het dringend nodig dat God Zich in Zijn goedheid neerbuigt, een

samenvatting voor ons maakt en die meedeelt op een manier die bij onze natuur past.

God openbaart Zichzelf

Het is heel natuurlijk dat het verstandelijke schepsel op zijn Schepper vertrouwt. Het is voor dat vertrouwen nodig dat het meer kennis van de Schepper heeft dan het kan verzamelen door Zijn werken waar te nemen. Is het dan niet redelijk om aan te nemen dat de wijze en weldadige Schepper Zijn verstandelijke schepselen in staat zal stellen Hem te kennen, tenminste voor zover dat voor het geloof nodig is? Stel dat het voor het welzijn van zijn onderdanen noodzakelijk was dat een koning persoonlijk bij hen bekend was. Dan kunnen wij ons niet voorstellen dat een goede vorst zich helemaal voor het publiek zou afsluiten of zou weigeren zijn volk toe te spreken. Het is waar: Gods heerlijkheid heeft het waarnemen van de mens niet nodig. Ook mogen we niet veronderstellen dat God uit zelfzucht gekend zou willen worden. Maar omdat de zwakke toestand van de mens een goddelijke openbaring nodig heeft, is het niet onredelijk te hopen dat Hij Die volmaakt goed is, Zichzelf uit eigen beweging bekend zou maken. Voor rotsen, bomen en dieren is de openbaring van God in Zijn werken van voorzienigheid ruimschoots voldoende, en meer dan voldoende: Hij geeft hun vastheid, vruchtbaarheid of voedsel. Maar voor verstandelijke wezens moet er een openbaring van God aan de ziel en de geest zijn. Anders is

het geloof in veel van zijn vormen onmogelijk, en blijft de ziel in een verlaten toestand achter. Zo'n verlaten van het werk van Zijn eigen handen verwachten wij niet van de Oneindig Goede.

Een openbaring in woorden

Taal is het beste middel van communicatie tussen de ene geest en de andere. Het is daarom natuurlijk dat God het beste communicatiemiddel gebruikt, en dus met mensen in woorden spreekt. Taal die op schrift gesteld is, wordt meteen nauwkeuriger en duurzamer. Daarom is het ook in elk opzicht hoogst waarschijnlijk dat de oneindige God, wanneer Hij met eindige mensen spreekt, dat in de taal van mensen doet, en dat die taal in geschriften bewaard wordt. Goddelijke geschriften komen ons dus helemaal niet onder ogen buiten de te verwachten orde van Gods handelen. De aankondiging dat ze bestaan, wekt bij ons geen overweldigende verbazing. Ook zien wij in de gedachte aan zulke geschriften niets gekunstelds of abnormaals.

Een geest die helemaal in zichzelf opgesloten is, zou nauwelijks kunnen horen bij een krachtige werker. Wie maakt, zal vrijwel zeker ook meedelen. Het lijkt juist om te verwachten dat zo'n overvloedige Maker als de allerhoogste God ook gemeenschap zou houden met andere geesten, ook al zouden die lager en ondergeschikt zijn. Dat geldt zeker voor een onderwerp dat zo noodzakelijk is als Zijn eigen wezen en Zijn eisen. Men

verwacht niet te horen dat een groot kunstenaar een kluizenaar is. De eigenschappen van een grote Werker zijn zodanig dat ze een Vriend, een Broeder, een Vader voortbrengen. We mogen verwachten dat de Schepper mededeelzaam is. Het is waar, een bekwame vakman zegt misschien nooit iets, want hij kan toevallig doofstom zijn. Maar met Hem Die alle oren en tongen gemaakt heeft, is dat niet het geval.

Het Boek moet onderzocht worden

Stel dat er niet meer was dan een gerucht dat in fatsoenlijke kringen rondging: dat een boek door God was ingegeven als een openbaring van Zijn eigen karakter, gedachten en wil. Dan zou een eerlijk mens, die in zijn leven het goede wil doen, snel en met grote zorg de aanspraken van dat zo broodnodige geschrift onderzoeken. Het Boek dat onze vaders vereerden, en dat beweert het Woord van God te zijn, is door zo'n groot aantal wijze en rechtvaardige mensen als zodanig aanvaard, dat we van zijn verschijnen niet kunnen spreken als van een bloot gerucht. Het ligt al lang voor de wereld, en het is door velen van de besten van ons geslacht met eerbied ontvangen.

De uitwerking van het Boek

De uitwerking die het heeft gehad op de volken die het ook maar een gedeeltelijke gehoorzaamheid hebben betoond, is heel opmerkelijk. Ze zijn nu ver vooruit op wie

het een tweede plaats geven, en wie het niet kennen, hebben ze ver achter zich gelaten. Het resultaat dat volgt wanneer het in onze eigen tijd bij de wildste volken wordt ingevoerd, is zonder enige twijfel buitengewoon heilzaam. Niemand kan betwijfelen dat de eilanden in de Stille Zuidzee door het onderwijs van dit Boek uit de ergste wildheid zijn opgeheven. Wij hebben nog nooit gehoord dat een ander boek zulke gevolgen had. Zo dringt dit Boek zich aan onze aandacht op door de onloochenbare resultaten van zijn invloed, zowel in vroeger eeuwen als in onze eigen tijd. Het is heel gemakkelijk mensen te vinden van wie het hele karakter veranderd is door het lezen van dit Boek. Nog gemakkelijker is het mensen te vinden die verzekeren dat het hun troost is in alle omstandigheden, hun gids uit alle moeilijkheden en het onbetaalbare voedsel van hun geest.

Veel andere boeken zijn door hun lezers warm geprezen. Maar wij hebben nog nooit een ander boek ontmoet dat zo vaak geestdrift en zo'n toegewijde liefde heeft opgewekt als de Bijbel. Ook hebben we nooit gehoord van een boek dat zoveel en zulke verschillende doelen dient in het leven van mensen.

Zelf zien

Wij vragen niet te veel als we eisen dat iedere oprechte man de Bijbel zelf leest. Wanneer we een Boek toetsen dat beweert de openbaring van Gods gedachten te zijn, handelen we onwaardig als we op anderen vertrouwen,

wie het ook zijn. Informatie uit de tweede hand mist zekerheid en levendigheid. Een persoonlijk onderzoek is veel bevredigender en nuttiger. De hoogst voorname persoon die de hele zaak afdoet met een eindoordeel, dat de discussie sluit voordat ze geopend is, is waarschijnlijk niet zo beschaafd als hij zich voordoe. In elk geval mist hij de rechterlijke geest die zo behulpzaam is bij het zoeken naar de waarheid. Beslist onze wijsheid over een zaak voordat zij die gehoord heeft?

De natuur vraagt harde en volhardende aandacht van wie ware natuurwetenschappers willen zijn. Het Woord van God verdient zeker een even eerbiedig onderzoek als Zijn werken. Waarom zouden de Schriften niet grondig bestudeerd worden? Zelfs als gewone literatuur zullen ze de zorg van de geleerde ruimschoots belonen. Het past een wijs mens om rustig en ernstig die beroemde geschriften te onderzoeken, die door zoveel grote geesten op prijs gesteld worden. De stem die tot Augustinus riep: 'Tolle lege', was geen klank van dwaasheid. Een groot en goed boek ter hand nemen en lezen kan ons geen schade doen.

De lezing die het Boek verdient

Het zou schandelijk zijn om kritiek uit de tweede hand te lenen en de Bijbel ongehoord af te wijzen. Hij moet niet haastig gelezen worden, want dat is niet eerlijk tegenover een schrijver die zich ernstig met gewichtige

onderwerpen bezighoudt. Een Boek dat grote geesten vereerd hebben, kan alleen door dwazen veracht worden.

Wie het Boek leest, voelt dat het vol kracht is. Iemand die dit oordeel weigert, moet wel moedwillig slecht zijn, zelfs als hij die kracht haat. Er zit meer gedachte in dan zijn tegenstanders ooit hadden kunnen laten zien. Hun tegengedachte is alleen maar bijbelse waarheid op zijn kop gezet. Daarom dankt die haar oorsprong aan het Boek dat ze aanvalt.

Hier mag een opmerkelijk feit genoemd worden. Het staat vast dat wie dit Boek het meest liefhebben, het ook het meest gelezen hebben. En in de regel hebben zij die erop schelden, het niet verder gebracht dan een schamele kennis ervan.

Meer dan lezen alleen

Veel van het onderricht dat in de stoffelijke wereld besloten ligt, kan de nadenkende waarnemer meteen met het oog onderscheiden. Maar een deel van haar geheimen kan niemand op die manier lezen. Voor de ontdekking van veel wetenschappelijke waarheid is namelijk een proef nodig. De scheikundige bijvoorbeeld zal weinig kennis opdoen als hij zich niet aan proeven en analyses zet. Daarom zullen wij ons bij het zoeken naar de waarheid niet tot louter lezen beperken. Vraagt de Schrift om een proef of om ervaring, dan zijn wij bereid de vereiste handelingen te verrichten of te ondergaan, als dat enigszins redelijk is. Christelijke leraars zeggen ons overal

dat de godsdienst van de Bijbel niet anders gekend kan worden dan door ervaring. Die bewering is niet onredelijker dan wanneer de scheikundige ons naar het laboratorium en de smeltkroes stuurt. Om God te kunnen vertrouwen, moeten wij Hem kennen. Om die kennis te verkrijgen, verlangen wij een openbaring. Is die openbaring gegeven, dan vraagt zij van ons dat wij haar op ons verstand laten inwerken. Zullen wij dan terugdeinzen? Nee. Is er een waarheid te kennen, dan willen wij die kennen. Is er een leven te ontvangen, dan willen wij het ontvangen. Is er een volmaakte weg te vinden, dan willen wij die volgen.

De stijl van de Bijbel

Wie de Bijbel zou beginnen te lezen bij het evangelie naar Johannes, zou meteen woorden als deze tegenkomen: 'In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God.' Als hij oprecht van geest en ontwikkeld van verstand is, zou hij buitengewoon getroffen worden door de verheven eenvoud van de taal en de peilloze diepte van de betekenis. Er is een geval bekend van iemand die bij het eerste horen van deze wonderbare woorden ogenblikkelijk tot geloof in God kwam. Dat verbaast ons ook niet.

Het maakt weinig uit waar men begint te lezen. Laat het Boek als bij toeval openvallen, en de lezer zal toch dezelfde bijzondere majesteit in de wijze van spreken ontdekken. Zij is enig in haar soort. De vele boeken die

samen de bibliotheek vormen die de Bijbel heet, zijn door een veertigtal of meer schrijvers geschreven. Elke schrijver heeft zijn eigen manier van zeggen. Toch is de stijl van het hele Boek één. Het is werkelijk opmerkelijk dat de eenheid van toon te midden van zoveel stemmen zo voortreffelijk bewaard is gebleven.

De stijl van de Bijbel is, zo durven wij te zeggen, per se en volstrekt onnavolgbaar. Niemand zou een aanvulling op de Pentateuch kunnen schrijven, of een nieuw evangelie kunnen dicteren, of zelfs maar een nieuwe brief kunnen schrijven. Men heeft dat bedrog wel geprobeerd, maar het is nooit gelukt het lezers van de Schrift in de maag te splitsen. Vervalsingen van grote schrijvers zijn heel gewoon geweest, en sommige zijn bijna geslaagd. De kerk heeft alle pogingen om haar apocriefe boeken op te dringen met veel minder moeite afgewezen dan de literaire wereld vervalsingen van Shakespeare heeft kunnen ontmaskeren. Eerlijkheid of godsdienstzin zou mensen er niet van hebben weerhouden de misdaad te begaan de heilige boeken van het Oude en Nieuwe Testament met verachtelijke verzinsels aan te vullen. Toch moet zo'n poging voor altijd vergeefs blijven. Een bedrieger kan die stijl van volmaakte waarheid immers onmogelijk nabootsen, en juist die stijl is het kenmerk van het Woord van God. Wij kunnen ons niet voorstellen dat een gewoon mens spreekt op de wijze van God. Zeker is het dat nog geen enkele niet-geïnspireerde mens heeft gesproken in de stijl van de Heilige Geest. Wij zouden het een gewone schooljongen toevertrouwen om het grote

verschil op te merken tussen een apocrief of zogenaamd heilig boek en de geschriften van een geïnspireerde psalmdichter, profeet of apostel. De gedachte dat de Veda's van de brahmanen, de Avesta van Zoroaster en de Koran van Mohammed in stijl of wijze van spreken met het Woord van God te vergelijken zijn, is belachelijk. Max Müller zegt ons dat wie gelooft 'dat dit boeken zijn van oorspronkelijke wijsheid en religieuze geestdrift, of op zijn minst van gezond en eenvoudig zedelijk onderricht, bij het raadplegen ervan teleurgesteld zal worden'. Men zou net zo goed het lompe rijmpje van een boerenkinkel kunnen aanzien voor de statige verzen van Milton, als dat een onderwezen geest de edelste taal van een mens zou houden voor de uitspraak van God.

De stijl van de Schrift is nooit gezwollen of bombastisch. Toch heeft zij een stille, onopvallende koninklijkheid die geheel haar eigen is. Daardoor staat de Bijbel volkomen apart en wordt hij gekenmerkt als de koning onder de boeken. Hij is allerm minst door conventies gebonden, maar zo vrij als de lucht. Toch is zijn muziek altijd op dezelfde harmonieën gestemd. Hij is gevarieerd: blij, aanklagend, klagend, beschrijvend, eenvoudig, ingewikkeld. En toch blijft hij in elke gedaante trouw aan zijn eigen wijze van spreken, altijd menselijk en op hetzelfde moment altijd goddelijk.

De volheid van het Boek

Een van de wonderen van de Bijbel is zijn bijzondere volheid. Het is geen boek van dun uitgeslagen bladgoud, zoals de meeste boeken dat wat de gedachten betreft zijn. Nee, zijn zinnen zijn klompen onvermengde waarheid. Het Boek van God is duidelijk de god onder de boeken, want het is oneindig. Een Duitse schrijver zei het treffend: 'In dit kleine boek is alle wijsheid van de wereld vervat.'

*Wij zoeken in de wereld naar de waarheid; wij
vergaren
het goede, het reine en het schone
uit gegraveerde steen en beschreven rol,
uit alle oude bloemenvelden van de ziel;
en wij, vermoeide zoekers naar het beste,
keren beladen terug van onze tocht,
en vinden dat al wat de wijzen zeiden,
staat in het Boek dat onze moeders lazen.*

Twee geleerden spraken eens kort met elkaar over de vraag welk boek zij in de gevangenis het liefst bij zich zouden hebben, als zij zich tot één boek moesten beperken en twaalf maanden lang geen ander konden krijgen. De eerste deed een verstandige keus toen hij voorstelde Shakespeare als gezelschap mee te nemen, want de werken van die grote schrijver lopen over van frisse gedachten en meesterlijke uitdrukkingen. Maar de tweede gaf naar ons oordeel een onweerlegbare reden om de Bijbel te verkiezen. 'Maar,' zei zijn vriend, 'u gelooft

er toch niet in!’ ‘Nee,’ zei hij, ‘maar of ik erin geloof of niet, het is een boek zonder eind.’

Wij danken hem voor dat woord. Het is werkelijk ‘een boek zonder eind’. Het terrein van zijn onderwerpen is grenzeloos, en de verscheidenheid van behandeling is onbeschrijflijk. De diepte van zijn gedachten en de hoogte van zijn uitdrukking zijn onmetelijk. Het is volstrekt onuitputtelijk. Het is een miljoen maal vergrote Bodleian vol onderricht, en zijn ‘Bibline’ of boekenextract is van de meest geconcentreerde soort. De Schrift heeft terloops stof gegeven tot massa’s menselijke literatuur. Zij is bovendien het eigenlijke materiaal van boeken, in een mate die weinigen zouden geloven. Zij bevat grote voorraden van wat wij de moeder van het denken zouden kunnen noemen.

Al die eeuwen is het gecatechiseerd, gekritiseerd, gekarikaturiseerd en gekruisigd. Toch blijft het een nieuw boek, dat zijn omloop eerder begint dan beëindigt. Wanneer de wereld ouder en wijzer wordt en de hoogste klas van haar school bereikt, zal het heilige Boek haar laatste klassieke werk zijn. Zo was het ook haar eerste leerboek toen het pasgeboren Hebreeuwse volk de beginselen van waarheid en gerechtigheid begon te spellen.

De Bijbel op de proef gesteld

Laat het Boek getoetst worden aan zijn innerlijke bewijzen, en laat men zijn onbedoelde overeenkomsten

grondig bestuderen. Het is daar rijk aan, en ze zijn uiterst boeiend. Sommige lezers bestuderen ze liever dan dat zij de nieuwste roman lezen.

Laat het getoetst worden aan oude oorkonden en gedenktekens. Is het juist in historische zaken, waarin het zeker zou zijn tekortgeschoten als het een menselijk brouwsel was geweest? De voorzienigheid heeft ervoor gezorgd dat het vaak op deze manier wordt getoetst. Ginds in Egypte, Palestina, Moab, Basan en Ninevé worden namelijk nieuwe inscripties en gebeeldhouwde gedenktekens gevonden. Zodra ze aan de oppervlakte komen, roepen ze allemaal luid als getuigen voor de geschiedenis van de Schrift. Met hoeveel vreugde zou men een steenplaat uit een heuvel of catacombe hebben begroet die Mozes of de profeten tegensprak! Maar tot nu toe is het heilige verslag steeds in het gelijk gesteld.

In de laatste jaren hebben sommige van zijn verbitterde tegenstanders een aantal vermeende blunders aaneengeregen. Dat werk is verricht met de bitterste haat en met vergrootglazen van grote sterkte, en het resultaat is nihil. Wie eerlijk leest, ergert zich aan de roekeloosheid van de bezwaren, de aanmatiging van de bezwaarmaker en de onwetendheid die hij aan zijn publiek toeschrijft. Het zou gemakkelijk zijn de beschuldigingen tegen de historische betrouwbaarheid van de Schrift te weerleggen. Maar het is eindeloos werk waar mensen de feiten niet willen kennen en zich alleen met muggenziften vermaken.

De invloed: een uitstekende toets

De betere toets is die welke alleen gelovigen kunnen beschrijven. Hoe heeft de Schrift hen beïnvloed? Heeft zij hun eigendunk geveid, hun ideaal van deugd verlaagd, hun zelfzucht gevoed, of hun hoop op betere dingen ontmoedigd? Nee. Zij vinden dat God, zoals Hij in het Boek geopenbaard wordt, hun Vader en hun Vriend is. Zij vinden Zijn wegen van gerechtigheid in hoge mate verheffend en louterend. Zo kunnen zij Hem vertrouwen in hun strijd om wat goed en edel is, en altijd vinden zij hun geloof ruimschoots gerechtvaardigd. Dag aan dag zien zij zelf dat Gods uitspraken waar zijn en dat er kracht mee gepaard gaat.

De woorden van God wekken een echo in ons hart. Het Boek is alwetend en alomtegenwoordig, zoals de Geest Die het heeft ingegeven. Het weet alles van ons en vertelt ons onze verborgen gedachten. Het moet wel goddelijk zijn, want het raakt verborgen veren die alleen bekend zijn aan Hem Die het hart in het begin geformeerd heeft. Hij heeft het vervuilen van het binnenwerk zo nauwkeurig gadegeslagen dat de tegenwoordige bewegingen ervan Hem niet kunnen misleiden. Hij spreekt erover zoals alleen zo'n Waarnemer dat kan. De openbaring van de Bijbel voorziet precies in onze noden en stilt onze vrezende. Wij bedoelen niet de oppervlakkige wensen en angsten van wereldse lichtzinnigheid. Wij bedoelen de diepe en vreselijke noden van een geest die op het punt staat te wanhopen

onder een verpletterend besef van falen in het verleden. Dit Boek is een redding voor mensen die handel doen op grote wateren, waar beuzelarijen niet aan de orde zijn. Het is een leidster voor zielen om wie de middernacht van de wanhoop zich samenpakt. O onvergelykelijke openbaring van de waarheid, als u niet van God gekomen bent, waar komt u dan vandaan? Als alles wat u ons zegt een droom is, dan zouden wij graag opnieuw dromen of in onze slaap sterven! Tot nu toe hebben wij al uw onderwijs waar bevonden voor ons innerlijk leven, en wij kunnen niet anders dan van dat feit getuigen!

De Zondeloze

Een duidelijk bewijs van de goddelijke oorsprong van de Schrift is haar portret van de volmaakte Mens. Jezus is zondeloos in gedachte, woord en daad. Zijn vijanden kunnen in Hem geen fout vinden, niet van te veel en niet van te weinig. Nergens anders in de wereld hebben wij nog zo'n portret van een mens. Het zou overbodig zijn te zeggen dat wij nergens nog zo'n mens hebben. Jezus is enig. Hij is oorspronkelijk, met eigenheden die geheel de Zijne zijn, maar zonder enige afwijking van de rechte lijn van de rechtschapenheid. Hij is geen kluizenaar, wiens karakter weinig betrekkingen en daardoor weinig beproevingen zou kennen. Hij leeft in het felle licht van een Koning onder de mensen en komt op duizend manieren in aanraking met de wereld. Hij is een groot Leraar van de zedelijkheid, Die een stelsel inprent dat elk

ander ver overtreft, en Hij belichaamt het in Zijn eigen leven. Bovenal bekroont Hij het gebouw van een volmaakt leven door Zichzelf voor Zijn vijanden in de dood over te geven. Waar komt dit portret vandaan als deze mens nooit bestaan heeft? Geen schilder gaat verder dan zijn eigen ideaal. Geen onvolmaakte geest had de volmaakte geest van Christus kunnen bedenken. Het verslag is goddelijk.

Wetenschap en het Boek in overeenstemming

Tussen de openbaring van God in Zijn Woord en die in Zijn werken kan geen werkelijke tegenstrijdigheid bestaan. De ene kan verder gaan dan de andere, maar de openbaring moet harmonieus zijn. Tussen de uitleg van de werken en de uitleg van het Woord kunnen wel heel grote verschillen bestaan. Er moet eerlijk worden toegegeven dat de mannen van het Boek soms de betekenis ervan hebben gemist. Wij hebben nooit de leer van de onfeilbaarheid van schriftkenners aangehangen. Sterker nog, het staat vast dat vrome mensen uit verlangen om hun Bijbel te verdedigen soms zo onverstandig zijn geweest de woorden ervan te verdraaien. Of op zijn minst hebben zij die in een onnatuurlijk licht gesteld om het Boek te laten overeenstemmen met de leringen van wetenschappers. Daarin lag hun zwakheid. Als zij altijd hadden geprobeerd te begrijpen wat God in Zijn Boek zei, en standvastig aan de betekenis ervan hadden vastgehouden, wat de

wetenschappers ook mochten beweren, dan zouden zij wijs zijn geweest. En naarmate de zogenaamde wetenschap tot echte wetenschap naderde, zou het steeds duidelijker zijn geworden dat het oude Boek gelijk heeft.

Wetenschappelijke uitspraken niet onfeilbaar

Wie zich aan de studie van de natuur heeft gewijd en het Woord heeft veracht, is zeker niet zo vrij van vergissingen. Hij kan dus niet telkens een herziening van de uitleg van de Schrift eisen wanneer hij een nieuwe hypothese op de troon zet. De geschiedenis van de wijsbegeerte leest van het begin tot nu als een 'Comedy of Errors'. Elke generatie geleerden is er uitstekend in geslaagd al haar voorgangers te weerleggen. Alles wijst erop dat veel van wat nu als rechtzinnige wetenschappelijke leer wordt onderschreven, binnen enkele jaren volledig omvergeworpen zal zijn. Het ene groepje geleerden heeft onomstotelijk bewezen dat er niet zoiets bestaat als geest. Een ander groepje is er even goed in geslaagd te bewijzen dat er niet zoiets bestaat als materie. Als wij daaraan denken, komen wij tot de vraag: 'Als de doktoren het oneens zijn, wie zal dan beslissen?'

Weinig vaststaand in de wetenschap

Er zijn veel stemmen in de wereld, sommige krachtig en andere zwak. Maar er is nog geen overeenstemming onder nadenkende waarnemers die sterk genoeg is om

één enkel wetenschappelijk stelsel als volstrekt waar aan te tonen. De inductieve methode van Bacon komt ongetwijfeld het dichtst bij zekerheid. Maar zelfs die kan een gevolgtrekking niet boven alle twijfel verheffen. Geen wetenschapper kent namelijk alle gevallen die kunnen worden aangevoerd. Zijn gevolgtrekking uit wat hij weet, kan omvergeworpen worden door even zekere conclusies uit wat hij niet weet. De tijd die wetenschappelijke waarnemingen kunnen bestrijken, is, zelfs als die zich over eeuwen uitstrekt, maar als een nachtdwaak vergeleken met de eeuwigheid van God. En het bereik van de menselijke waarneming is maar als een druppel van een emmer vergeleken met de omtrek van de hemelen. Daarom kan in duizend gevallen blijken dat er meer dingen zijn in hemel en op aarde dan ooit gedroomd zijn in de nauwkeurigste wijsbegeerte van de wetenschappers. Deze goede mensen hebben van Aristoteles af hun best gedaan. Maar zij hebben nauwelijks meer bereikt dan te bewijzen dat wij allemaal domoren zijn, en dat zichzelf geen haar beter zijn dan wij.

Waar verandering het gemakkelijkst is

In plaats van de Bijbel te veranderen of toe te geven dat hij zich in aardse zaken kan vergissen, is het veel veiliger het lang geleden begonnen proces voort te zetten waarin de wetenschap wordt verbeterd. Die is namelijk van zo'n kneedbare stof gemaakt dat er geen grote moeite nodig is om haar vorm om te zetten in het omgekeerde van haar

huidige gedaante. Van de eerste doctor in de school van de wetenschap tot de laatste is dwaling niet alleen mogelijk, maar bijna onvermijdelijk geweest. Dat komt door de beperktheid van de menselijke vermogens en het geheimzinnige van de verschijnselen. Zelfs de uitleggers van de Schrift zijn minder ongerijmd geweest dan de uitleggers van de natuur, al zijn sommigen van hen pijnlijk ver gegaan. Toch behoudt het Boek zijn onneembare positie. Als het ooit aankomt op de keus of wij Gods openbaring of de wetenschap van de mens zullen geloven, dan zullen wij zonder aarzelen uitroepen: ‘God zij waarachtig, maar alle mens leugenachtig.’

Op dit moment geen noemenswaardige moeilijkheid

Op dit moment zien wij geen noemenswaardige moeilijkheid. De Schrift strookt misschien niet met voorgestelde hypothesen, maar zij stemt overeen met bekende feiten. Wordt de Schrift op een verstandige manier uitgelegd, dan vertoont zij een overeenstemming met natuur en voorzienigheid die even duidelijk is als woorden met werken maar kunnen vertonen. Een artikel in de ‘Illustrated London News’ kan in woorden een tafereel beschrijven dat op de tegenoverliggende bladzijde door het potlood van een nauwkeurige tekenaar is afgebeeld. De twee vormen van onderricht kunnen volledig samenvallen. Toch hoeft de indruk op de lezer die de gravure niet bekijkt, niet dezelfde te zijn als de indruk op een kijker die alleen de tekening opmerkt en de

gedrukte tekst verwaarloost. Wie alleen om de letters gaf, zou ruzie kunnen maken met de liefhebber van de houtsnede. De kijker naar de plaat zou de lezer evengoed van repliek kunnen dienen. Maar als die twee samengingen, zou de bedoeling van de maker zekerder begrepen worden. Laat wie het woord leest, letten op het werk, en laat wie de natuur waarneemt, acht geven op de openbaring. Dan zal groeiende wijsheid het loon van beiden zijn.

Ankerplaats en wortelgrond van het geloof

Wanneer de Bijbel volledig aanvaard wordt als Gods eigen openbaring van Zichzelf, is de geest in een rustige ankerplaats gekomen. Dat is geen geringe winst. Een veilige rustplaats is een dringende behoefte van de ziel. Om ergens vaste voet te vinden, hebben mensen geprobeerd te rusten in een onfeilbare kerk of in hun eigen, vermeend onfeilbare verstand. Van twee ernstige broers werd de een rooms en de ander een vrijdenker. Wij voelen ons tot geen van beide havens aangetrokken, als men ze al havens kan noemen. Wij geven er voor onszelf de voorkeur aan eens en voor altijd het anker uit te werpen in een onfeilbare openbaring. Rondzwalken moet wel schadelijk zijn voor het karakter en fataal voor de invloed. Wortelgrond is onmisbaar. Hier is dan de onze.

Wanneer het anker voor het eerst neergaat of de wortel voor het eerst de grond in schiet, kan men nog

weinig van de ankerplaats of de bodem weten, vergeleken met wat de proef van de ervaring zal ontdekken. Duizenden liggen rustig afgemeerd in de Schonehavens van de Schrift. Tienduizenden groeien en dragen vrucht in de hof van de Heere. Hun getuigenis geeft zekerheid, maar onze eigen ervaring zal de meest bevredigende overtuiging brengen. Daar gaat het anker! De worteltjes omvatten de grond.

De zonde verontrust het geloof

Nu wij de Heilige Schrift aanvaarden als Gods openbaring van Zichzelf, weten wij voor de praktijk meer van Hem dan wij anders hadden kunnen weten. Dat geldt vooral voor één zaak die nog niet genoemd is. Ons geweten herinnert ons eraan dat wij niet aan het begin van het leven staan. Wij zijn immers al een eind op weg, en niet helemaal zoals wij dat graag hadden gewild. (Voor dat geweten zijn wij heel dankbaar, want zonder dat zou onze strijd omhoog hopeloos zijn, als die al ooit bedacht had kunnen worden.) Met een zucht houdt ons geheugen ons allerlei verslagen voor die wij niet onbewogen kunnen aanzien. Wij zijn misschien niet de slechtste mensen geweest, maar het spijt ons dat er überhaupt mensen slechter zouden zijn dan wij. Wij hebben misschien de klippen van de ondeugd vermeden, maar wij zijn tot nu toe wel in de draaikolk van de onverschilligheid gezogen. Wij hebben ons best niet gedaan. En wij beginnen te vermoeden dat ons best niet eens zo heel goed zou zijn

geweest, als wij het wel gedaan hadden. Gelukkig spreekt dit door God ingegeven Boek uitvoerig over de zonde. Het spreekt ook over de doeltreffende weg waarlangs de schuldigen van hun bezoedeling gereinigd kunnen worden en toegerust om voortaan rein te wandelen. Hier zullen wij dus leren hoe de onvolmaakte op de Volmaakte durft te steunen, hoe de overtreder het waagt te vertrouwen op Hem Die hij beledigd heeft. Gelukkig is de mens die tot zulke kennis geboren is, en tot de mogelijkheden die daarin nu al zichtbaar worden!

Een aansporing tot gebed

Wanneer een nieuwe ontdekking, van gevaar of van voordeel, een vroom mens overvalt, wordt hij ertoe gebracht zich op de een of andere manier tot God te richten. Hij bidt of hij looft, al naar het geval. Dat komt voort uit heel juiste en natuurlijke aandriften, vooral wanneer die op een verstandige manier rusten op het geloof dat in de ziel aanwezig is. Wij zien dat God onze kennis vermeerderd heeft door Zichzelf in een Boek te openbaren. Wij horen dat Hij een duister en moeilijk punt heeft opgehelderd, dat het geloof had kunnen hinderen. Dan past het ons Hem te loven. Is dat gebeurd, dan moeten wij ons zetten aan het lezen van dat kostbare geschrift van Hem. Dat doen wij met ernstig gebed tot Hem om hulp voor ons verstand, opdat wij de betekenis ervan vatten, en om kracht voor onze wil, opdat wij de voorschriften ervan gehoorzamen.

Het Boek is er om te gebruiken, niet om ons te vermaken. Het past ons met zo'n gave op een waardige manier om te gaan. Er mag niet mee gespeeld worden. Het moet heel ernstig, onmiddellijk en voortdurend gebruikt worden. Het zegt bedoeld te zijn als leidraad in dit leven en als onderricht over het volgende. Het mag dus niet weggelegd worden als een kussen voor een verre dag van sterven. Nee, wij moeten God vragen het tot ons huidige werktuig voor een rechtvaardig leven te maken, tot onze dagelijkse leermeester in de kunst om het kwaad te mijden en het goede te bereiken.

Het grote obstakel voor het geloof weggenomen

Over het besef van het kwaad in ons verleden en de neiging tot verkeerd doen in onze natuur is de Bijbel heel duidelijk. Hij is ook bijzonder helder over de manier waarop God deze hindernis voor onze verdere voortgang wegneemt. In de Heilige Schrift zien wij een uiterst wijze en genadige weg om schuld weg te doen, zonder dat de goddelijke gerechtigheid daardoor schade lijdt. De verzoening die de Heere Jezus heeft aangebracht, Hij Die de kern is van Gods openbaring, is een volkomen bevredigende oplossing voor het zwaarste vraagstuk van de ziel. Wij voelen dat God, de Heerser over alles, recht moet doen. Zelfs omwille van de barmhartigheid mag Hij de regel niet versoepelen dat gedaan kwaad kwaad als gevolg moet hebben. Wanneer wij in onze beste gemoedsgesteldheid zijn, zouden wij niet willen dat deze

heilzame wet om ons nietige belang werd afgeschaft. De zonde behoort gestraft te worden. Laat de regel blijven staan, wat er ook van ons wordt. Een onrechtvaardige God zou het verschrikkelijkste kwaad zijn dat men zich kan voorstellen. Zonde die beloond wordt of losgemaakt van haar kwade gevolgen, zou de dood betekenen van het grote beginsel van de gerechtigheid. Naar dat beginsel streeft elk volkomen gezond zedelijk besef. De Schrift stelt geen afschaffing van de wet voor en geen verzachting van de straf, maar zij openbaart het plan van de plaatsvervanging. De beledigde Rechter draagt in Zijn eigen Persoon de gevolgen van de overtreding van de opstandige mens. Hij neemt de menselijke natuur aan, opdat in Zijn eigen Persoon de menselijke zonde met kastijding bezocht kan worden. Hij draagt de last van de menselijke overtreding, en over Hem lezen wij deze woorden, die zichtbaar goddelijk zijn: 'De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden.' De hele gang van de plaatsvervanging is een groot wonder: de afdaling tot in de dood aan het smadelijke hout, en de opstanding en hemelvaart. Het kan geen verzinsel zijn; het gaat alle verbeelding te boven. Het is het feit der feiten. Wanneer het offer dat de Zoon van God van Zichzelf bracht zorgvuldig bestudeerd, bekeken en gewogen wordt, wekt het bij velen een onweerstaanbare overtuiging. Het werkt een vrede die alleen kan begrijpen wie haar geniet. Als wij het offer aanvaarden dat God aanvaard heeft, worden wijzelf door de Heere aangenomen.

Gods weg van genade

Vergeving van zonde door een verzoening komt tegemoet aan een vage, maar ware uitspraak van de mensheid ten gunste van de gerechtigheid. Die uitspraak is bij alle volken nagenoeg eensgezind. Zelfs het onverlichte geweten van de wilde heiden komt niet tot rust voordat het zwaard ontbloot is en er een slachtoffer gevallen is. In de regel durft de mens God niet te naderen zonder een offer. Een meer verlicht verstand is niet tevreden zonder enige uitleg over de noodzaak en de uitwerking van het offer. Die uitleg wordt gegeven in de geïnspireerde Schrift, en wel heel uitvoerig.

Wanneer de plaatsvervangende dood van de Zoon van God begrepen en aanvaard wordt, geeft die de gelovige zoveel vrede dat hij zich even gerust voelt alsof de wet nooit overtreden was. Door de dood van het goddelijke Slachtoffer wordt de wet zo gehandhaafd, dat zij in de eerbied van het heelal hoger staat dan wanneer haar volle straf was voltrokken. Daarom komt het hart eens en voorgoed tot rust, op deugdelijke gronden waarmee het geweten volledig instemt. Jezus heeft de zonde weggedaan door een verzoening die het wonder van de eeuwigheid is. Voor de gelovige is er dan ook evenmin reden tot vrees als Simson reden had om bang te zijn toen de dode leeuw vol honig aan zijn voeten lag.

Het eerste werk van het geloof

Wanneer de angst voor de schuld is weggenomen door het geloof in God zoals Hij in Christus Jezus geopenbaard is, wordt het hart overweldigd door dankbaarheid voor de grote liefde die zich toont in de gave van de grote Verzoening. Het wordt bewogen tot een diepe haat tegen het kwaad dat zo'n Offer nodig maakte. Daarmee begint direct een reiniging zoals het hart die nooit gekend had. In de gloed van de goddelijke goedheid droogt het genot dat men vroeger in de zonde vond op, en het verdampt volkomen. Uit het midden van dat verterende vuur springt een nieuwgeboren hartstocht voor de gerechtigheid op, geboren uit de onsterfelijke vlam van de oneindige liefde. Dat wordt een drijvende kracht voor een hoger leven. De ontvanger staat er versteld van; hij is verbaasd over de vreugde en de hoop die in hem overvloeien. Hoe sterker het geloof in de geopenbaarde Verzoening, des te voller de rust en des te vuriger het verlangen naar volmaakte heiligheid. God vertrouwen is nu een instinct geworden, en steunen op de Heere Jezus Christus wordt een vreugde, wanneer wij Zijn bemoedigende woorden lezen: 'Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij.'

Het geloof verheugt zich in een eenvoudig evangelie

Het is reden tot diepe dankbaarheid dat het evangelie zo klaar is als een klontje. Als het bedoeld was als een geheim geneesmiddel voor een kleine elite, had het

misschien diepzinnig en filosofisch kunnen zijn. Maar het is bestemd voor de armen, de ongeletterden en de onontwikkelden. Daarom moet het wel zijn wat het is: de eenvoud zelf. God zij gedankt, het evangelie leent zich niet voor kwakzalverij! Als men onze modieuze denkers hoort praten, zou men denken dat het evangelie een exclusief en aristocratisch stelsel is. Hunne excellenties zouden zich ermee kunnen vermaken, telkens wanneer zij zich verwaardigen het nog wat verder te ontwikkelen. Wij zijn blij dat wij het in de Schrift vinden in de vorm van een eenvoudige, nuchtere, volmaakte leer. Die leer heeft al miljoenen gered, redt op dit ogenblik menigten en zal nog ontelbaren redden, wanneer al haar oververfijnde critici in hun graven vergaan. Soms heeft het geloof veel geduld nodig, wanneer het lastiggevalen wordt met bezwaren tegen een stelsel dat overal machtig aan het werk is en zich door zijn resultaten bewijst. Waarom heffen deze bezwaarmakers geen protest aan tegen de zon? Waarom ontkennen zij niet dat zij licht of warmte geeft?

De ontdekking van het geloof

Wanneer het nieuwgeboren geloof zich een tijdlang verwonderd heeft, stelt het zichzelf de vraag: 'Waar kom ik vandaan? Hoe ben ik in het hart gekomen?' Het antwoord dat het krijgt uit het Boek en ook uit het eigen bewustzijn, luidt: dit is de werking van God. De Heilige Geest moet dit geloof gewerkt hebben, dat zo nieuw is, zo

levendig, zo krachtig, en dat zo ver uitgaat boven het gewone bereik van het verstand. Als dat zo is, gaat er een nieuwe bron van vertrouwen open. De mens zegt: 'God is werkelijk begonnen in mijn natuur te werken, en omdat Hij onveranderlijk is, zal Hij dit werk voortzetten en voltooien.' Daarop betreedt het vertrouwen op God een vruchtbaar land, een land dat vloeit van melk en honig. Het heilige verbond is een werkelijk feit. De Vader moet getrokken hebben, anders was de mens niet tot Christus gekomen: hierin is de liefde. Christus heeft een volkomen verzoening voor de zonde aangebracht: hierin is de liefde. De Heilige Geest heeft het geloof en zijn gezegende gevolgen gewerkt: hierin is de liefde. Het gelovige hart komt in een nieuwe verhouding tot God. Het is onverwacht dicht bij Hem gekomen. Het heeft de eerstelingen ontvangen van de kracht waarop het wilde steunen. Diezelfde Geest, Die zichtbaar in het hart woont, wordt ons voorgesteld als een blijvende Trooster, een Heiligmaker, een innerlijke en krachtige Leraar. Dat maakt de toekomst heel anders dan zij ooit gedreigd of zelfs beloofd had te worden. De openbaring van het Boek is een openbaring in het hart geworden. De mens gelooft nu op een hogere manier en is omgord met een kracht die hij in zijn stoutste verwachtingen nooit had durven dromen.

De verandering door het geloof is ingrijpend

Wanneer de gelovige voor zijn volledige behoudenis op de Heere Jezus Christus vertrouwt en verzekerd is dat hij daardoor behouden is, komt hij onder een nieuw beheersend beginsel. Voordat hij wist dat hij door Christus verlost was, werkte hij voor zijn eigen behoudenis. Dat wil zeggen: elke deugd in de kiem had het eigen ik tot doel. Hij deed iets of liet iets na, was rechtvaardig of edelmoedig, loofde God of bad tot Hem, met maar één bedoeling: zichzelf te bevoordelen. Hoe weinig van het wezen van de deugd was te vinden in daden die uit zo'n beweegreden voortkwamen! Toch kon de werker niet zonder gevaar van die beweegreden bevrijd worden. Dat kon alleen als de Heere hem, door hem te redden, uittilde boven de noodzaak zijn eigen behoudenis te zoeken. Dan kon Hij hem ertoe brengen edele en weldadige dingen na te streven uit zuivere liefde tot God en mensen. Het is natuurlijk dat iemand die in gevaar verkeert, vooral op zijn eigen veiligheid let. Daarom is de natuur zelf in het begin de vijand van onbaatzuchtige deugd. Maar wanneer de hoogste belangen van de mens genadig veiliggesteld zijn en hij boven elk gevaar is uitgeheven, ziet hij verder dan zichzelf, naar zijn Verlosser. Dan richt hij zijn leven niet in naar zelfzucht, maar naar dankbaarheid. Dit is een grootse verheffing van ons mens-zijn: van slaafse vrees tot kinderlijke liefde. Geen louter dierlijke natuur zal ooit een hartstocht begrijpen zoals die van Xaverius:

'Mijn God, ik heb U lief, maar niet
omdat ik hoop op 't hemelrijk,
en ook niet omdat wie U niet liefheeft,
voor eeuwig branden moet.

U, o mijn Jezus, U hebt mij
omhelsd aan het kruis;
voor mij droeg U de nagels en de speer,
en smaad van velerlei aard,

en smarten en kwellingen zonder tal,
en zweet van doodsangst;
ja, zelfs de dood; en dat alles voor mij,
die Uw vijand was.

Waarom dan, o gezegende Jezus Christus,
zou ik U niet innig liefhebben?
Niet om de hoop de hemel te winnen,
en niet om aan de hel te ontkomen.'

In dankbare liefde hebben wij een steunpunt voor de zedelijke hefboom. Het is een edel en verheffend beginsel, dat in staat is werken voort te brengen van oneindig veel meer waarde dan enig werk dat kan voortkomen uit de slaafse angst voor straf of de huurlingenhoop op loon.

Het geloof en de natuur van Christus

Geen voorstelling van de Heere Jezus Christus komt in de buurt van de waarheid, als zij in Zijn ene Persoon niet de twee naturen van God en mens verenigd ziet. In die Persoon, waarin de Godheid en de mensheid samengevoegd waren, maar niet vermengd, vindt een

praktisch geloof zijn rijkste hulp. Jezus leeft mee met de toestand waarin iemand die naar het goede streeft zich bevindt, want ook Hij is ‘in alle dingen, gelijk als wij, ... verzocht geweest’. Hij kent de moeilijkheden die voortkomen uit de zwakheden van vlees en bloed, want Hij voelde ziekte en pijn, armoede en honger, zwakheid en neerslachtigheid. Het is een groot voordeel in een mensenleven, een bijzonder passende hulp, een onbeperkte kracht naast zich te hebben die met onze zwakheid meeleeft.

Het voordeel is niet minder in de andere richting. Want hier is een Mens, met wie wij verbonden zijn door de innigste verwantschap en genegenheid. Hij is niet alleen uiterst teder voor onze lijdende natuur, maar ook even wijs als broederlijk. Hij is even machtig om onze fouten te overwinnen als Hij zachtmoedig is om onze zwakheden te dragen. Zijn mensheid brengt Jezus naar ons toe, maar verenigd met de goddelijke natuur tilt zij ons op tot God. Zo dient de Heere Jezus niet alleen onze troost, maar ook onze verbetering, en dat laatste is van die twee de belangrijkste zaak.

Zou het geloof kunnen geloven in een Wezen dat beter beantwoordt aan al onze noden en ons edelste verlangen meer helpt? Verbonden met Jezus streven wij vol vertrouwen naar zoveel gelijkenis met onze Schepper als een schepsel maar kan dragen.

Geestdrift voor de Persoon van Jezus

De liefde van de gelovige tot de Heere Jezus is intens persoonlijk en vol geestdrift. Zij steekt boven alle andere genegenheden uit. Zijn liefde, Zijn lijden, Zijn volmaakheden en Zijn heerlijkheden vervullen het hart en zetten het in vuur en vlam. In de liefde tot een werkelijk levende persoon zit meer kracht dan in de instemming met welk stel leerstellingen ook, hoe belangrijk die ook zijn. De moed van een aanvoerder heeft dikwijls stoutmoedige daden voortgebracht die geen enkele filosofie had kunnen eisen. Onze heerlijke Aanvoerder, Christus Jezus, bezielt Zijn volgelingen met een brandende hartstocht, een alles verterende ijver, een onstuitbare geestdrift. Die geeft alle kracht die het edelste leven maar nodig kan hebben. Het is geen geringe hulp voor ons edelste streven dat ons hart veroverd wordt door de vleesgeworden heiligheid.

Geloof in het leven van Christus op aarde

Hoe meer wij het karakter van de Heere Jezus Christus onderzoeken, des te meer worden wij vervuld van bewondering ervoor. In de evangeliën hebben wij een viervoudige foto van Zijn gelaat, vanuit verschillende posities genomen. Als wij die samenvoegen, of zelfs als wij slechts één ervan overdenken, worden wij getroffen door de bijzondere schoonheid ervan. Dat is ook helemaal niet verwonderlijk, want bijna iedereen in de wereld, gelovig of ongelovig, heeft de uitzonderlijke voortreffelijkheid van

het leven van Christus erkend. Het is zo oorspronkelijk, zo verheven, zo volmaakt, dat alle mensen zich voor de glorie ervan hebben gebogen. Zij hebben het beschouwd als het hoogste ideaal van volmaakt mens-zijn. Alleen bepaalde verblinde partijgangers, die gezworen hebben amok te maken tegen alles wat heilig is, vormen een uitzondering. Welnu, dit leven wordt ons in de Schrift als voorbeeld voorgesteld, en dus is het na te volgen. Beter nog: het wordt voorgesteld als het verordende voorbeeld waaraan de gelovige gelijkvormig moet worden, wanneer Gods grote werk volbracht wordt. Een hoog ideaal hebben, de zekerheid hebben dat wij het kunnen bereiken, en een bekwame Helper hebben Die ons in staat stelt het te bereiken: dat is een grootse hulp op weg naar een deugdzaam leven. Het geloof in dit Voorbeeld, Die ook onze Zaligmaker is, moet kracht geven in onze levensstrijd. Wie naar zo'n volmaakt karakter streeft als de behoudenis die hij het meest verlangt, is in beginsel al behouden. Het is een grote troost om te branden van verlangen om op Jezus te lijken. Behouden te worden van de hel tot de hemel: dat kan iedere zelfzuchtige ellendeling wensen. Maar behouden te worden van de zelfzucht tot het beeld van Christus, daarnaar smachten alleen zij die vernieuwd zijn van hart. En door dat smachten is hun behoudenis verzekerd.

Geloof in de beginselen van Christus' leven

Het valt op dat de zelfverloochening van onze Heere Jezus, die volledig en volkomen was en boven elke verdenking verheven, voor Hem de weg bleek te zijn naar de hoogste heerlijkheid die Hij nu geniet. Hij is boven alle dingen, omdat Hij Zich verlaagde tot de laagste en geringste staat. Het is Zijn eer dat Hij Zijn heerlijkheid aflegde en Zich boog onder de grootste schande en smaad. Zijn heerlijkheid in de harten van Zijn verlostten is dat Hij Zichzelf vernietigd heeft en de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen heeft. Ja, Hij is zelfs gestorven, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. Geen bijbedoeling deed afbreuk aan de barmhartige zelfopoffering van Jezus. Toch is Zijn zelfverloochening uitgelopen op Zijn grenzeloze verhoging. Het geloof ziet dat. Het weet dat in dit geval voor de Aanvoerder en de volgeling dezelfde regel geldt. Daarom aanvaardt het allerlei dienst, hoe gering ook, en stemt het bereidwillig in met een grondige zelfontlediging. Zijn leven verliezen omwille van de waarheid en omwille van de liefde betekent volgens de bijbelse wijsheid het behouden. Het volledig wegcijferen van het eigen ik is de zekerste weg naar heerlijkheid en onsterfelijkheid. Daardoor wordt de ziel toegerust voor alle slecht weer. Zij wordt bevrijd van een hartstocht die meer dan wat ook de kracht van de deugd verzwakt.

Jezus twijfelt nooit

Als de aanvoerder mank gaat, wordt de volgeling kreupel. Het is een groot voordeel voor het leven van het geloof dat wij Jezus volgen, Die nooit getwijfeld heeft. In de hele geschiedenis van Zijn leven, van Zijn kinderjaren tot Zijn dood, is er geen spoor van twijfel. Alle andere mensen, ook de besten, de standvastigsten, de geleerdsten en de godvruchtigsten, hebben hun tijden van vragen gekend, hun donkere uren van wantrouwen. Maar Jezus is nooit onzeker, Hij aarzelt zelfs nooit. Hij kent de Vader, is volkomen aan Hem gelijkvormig, zoekt alleen Zijn eer en vertrouwt volledig op de eeuwige kracht. Daarom tast Hij nooit in het duister, maar gaat Hij rustig voorwaarts in een kalm, onbewolkt licht. In het uur van de triomf van Zijn vijanden en van Zijn eigen lijden is Zijn ziel 'geheel bedroefd tot den dood toe', maar nooit wantrouwend of twijfelachtig. In Zijn hart school nooit de geringste vrees over het uiteindelijke welslagen van Zijn grote onderneming, ook al vluchtten al de discipelen, Hem verlatende.

Voor de soldaat in de strijd is het vertrouwen van zijn kapitein vele bataljons waard. Wie weifelt en opkijkt naar het kalm vastberaden en verwachtingsvolle gezicht van de opperbevelhebber, wordt standvastig; en zelfs wie het meest zeker is, wordt nog verder gerustgesteld. Als Christus getwijfeld had, zou de gewone christen misschien gewanhoopt hebben. Maar omdat Hij, Die het zwaarst van de strijd droeg, nooit wankelde, is het niet

aan ons om te twijfelen. Als twijfel verdienstelijk of nuttig was geweest, zou Jezus er niet zonder geweest zijn. Als het een zondeloze zwakheid van het mens-zijn was geweest, zou Jezus die verdragen hebben. En als het een proces was geweest dat nodig is voor groei en ontwikkeling, zou de Eerstgeborene er samen met de rest van het gezin deel aan gehad hebben. Omdat Jezus niet twijfelde, voelen wij geen eerbied voor het scepticisme. Wij oordelen dat het niet nodig is voor een volmaakt mens-zijn, en wij concluderen dat hoe minder wij ermee te maken hebben, hoe beter. Bent u het daar niet mee eens, beste kameraad?

Het geloof en zijn eerste aarzelingen

Onze blijvende toestand van ongeloof eindigt wanneer wij volledig vertrouwen op God zoals Hij geopenbaard is. Maar aanvallen ervan kunnen ons onverwachts overvallen. Zijn dat niet de epileptische aanvallen van de geest? Geloof in de grote Onzienlijke is niet natuurlijk voor het dierlijke deel in ons. Dat verlangt nog steeds naar iets voor de ogen, bij wijze van teken en wonder. Het komt vaak voor dat jonge gelovigen nog wankel op hun benen staan. Het vreemde en grootse van zijn geestelijke ontdekkingen kan dat gevoel bij de geestelijke jongeling veroorzaken. Ook zijn herinnering aan vroegere zonde en zijn besef van tegenwoordige zwakheid kunnen hem zo'n ontzag inboezemen dat hij beeft. Maar laat hij zich met

een doodsgreep vastklemmen aan zijn geloof in God, dan zal de duisternis van boven zijn ziel wegtrekken.

Ook de ervaring zal hem te hulp komen. Hij zal merken dat vertrouwen gemakkelijker wordt naarmate het geloof een gewoonte wordt. Op een dag zal hij komen tot het triomferende geloof van de beproefde Job, toen hij zei: 'Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?'

Het geloof moet zuiver gehouden worden

Wie naar een edel leven streeft, heeft de neiging zijn geloof in God te vermengen met andere zaken. Omdat zij elke steun voor het geloof willen genieten, zijn zulke mensen geneigd de Rots der eeuwen te stutten met hout uit hun eigen bossen. Dat zal een grote bron van verwarring blijken. Als wij God al vertrouwen, moeten wij Hem helemaal vertrouwen. De hoogste Macht omvat elke andere macht. Daarom is de gedachte om aan de levende God een hulpkracht toe te voegen even dwaas als beledigend. Vertrouw ik op God dat Hij mij van de zonde zal redden op de manier die Hij beloofd heeft? Dan moet ik geloven dat Hij Zijn belofte zal vervullen, of ik mij nu beter of slechter voel. Als het God is in Wie men gelooft, kan Hij niet veranderen of wankelen. Daarom verdient Hij op het ene moment hetzelfde vertrouwen als op het andere. Natuurlijk kunnen wij ernstig achteruitgegaan zijn, maar het zwaartepunt ligt bij de trouw van God. Zolang die niet in twijfel getrokken kan worden, waarom zouden wij dan twijfelen? Stel dat het doel door twee

krachten bereikt moest worden; dan zou ons vertrouwen in de ene best kunnen wisselen met de toestand van de andere. Maar als het plan in handen is van één enkele Macht, dan is een afname van het vertrouwen niet te rechtvaardigen, tenzij die ene Macht tekenen van verval vertoont. Het geloof in God moet onvermengd zijn. Zelfs heilige bezorgdheid en waakzaamheid mogen de grond van ons vertrouwen niet verschuiven. Wij moeten zwaar en volledig leunen op Hem Die verhoogd is tot een Vorst en Zaligmaker, en Wiens ambt het is Zijn volk zalig te maken van hun zonden.

De gelovige als zendeling

Wie zelf in Jezus gelooft, zal hoopvol zijn voor zijn medemensen. Die hoopvolheid is een grote hulp bij het goeddoen. Velen zijn er niet in geslaagd anderen te redden, omdat zij niet geloofden dat het mogelijk was hen te redden. Een echte christen wanhoopt aan niemand, want hij heeft zelf genade gevonden. Het Woord dat macht had over zijn eigen hart, kan heel goed ook anderen beïnvloeden. Daarom zou hij proberen de paus of de Grote Turk te bekeren als hij de kans had. En lukt dat niet, dan gaat hij aan het werk met de eersten die zich aandienen. Een levend geloof is een geloof dat zich voortplant. Als u geen zorg hebt voor de ziel van uw naaste, wordt het tijd dat u gaat vrezen voor uw eigen ziel.

Het geloof mag niet gisten tot verbeelding

God moet vertrouwd worden om wat Hij is, en niet om wat Hij niet is. Wij mogen vol vertrouwen verwachten dat Hij handelt naar Zijn natuur, maar nooit daartegenin. Dromen dat God dit of dat zal doen omdat wij wensen dat Hij het deed, is geen geloof maar dweperij. Het geloof kan alleen op de waarheid staan. Wij kunnen er zeker van zijn dat God zo zal handelen dat Hij Zijn eigen gerechtigheid, barmhartigheid, wijsheid en macht eert. In één woord: dat Hij Zichzelf is. Hij zal ongetwijfeld Zijn beloften vervullen. Wanneer het geloof een belofte vastgrijpt, staat het op vaste grond. Geloven dat God ons zal geven wat Hij nooit beloofd heeft te geven, is louter dromerij. Geloof zonder een belofte, stilzwijgend of geopenbaard, is dwaasheid. Ja, al zou ons vertrouwen zich in het gebed hees roepen, het bleef niettemin een ijdele, kinds geworden grijsaard als er geen woord van God was om het te rechtvaardigen. Gelukkig zijn de beloften en onthullingen van de Schrift ruim voldoende voor elke werkelijke nood. Maar wanneer een ongebreidelde goedgegelovigheid naar elke gril van haar eigen dwaze verbeelding grijpt en meent die verwerkelijkt te zien, hoeft de teleurstelling niemand te verbazen. Het is onze zaak de zekere dingen van Gods openbaring te geloven. Maar wij mogen geen korrel van ons kostbare vertrouwen verspillen aan iets wat buiten die kring ligt.

Vooruitstrevend denken

Niemand van ons weet al wat God ons uit Zijn Woord kan laten leren. Wij hebben gewaad in de ondiepten van die grote zee, maar o, de diepten! Wij moeten opwassen in hemelse kennis. Misschien kan het ene geslacht in die kennis verder komen dan het andere. Maar sommige groei is verdacht, vooral groei die het geloof verzwakt. Het staat vast dat de kerk tussen de tijd van de apostelen en de donkere middeleeuwen, als zij al vooruitging, dat in achterwaartse richting deed. Het religieuze denken maakte eeuwenlang op ellendige wijze vorderingen, weg van de waarheid. Het is meer dan mogelijk dat het moderne denken aan zo'n nieuw tijdperk van vooruitgang begint.

Wie verzot is op nieuwigheden, mag van de uitspraak van een zekere godgeleerde, 'Er zal nog meer licht uit het Woord doorbreken', een dogma maken. Wij ontkennen die uitspraak niet, maar wij veroorloven ons de gangbare uitleg van die voorspelling in twijfel te trekken. Wordt daarmee bedoeld dat apostelen, belijders en martelaren de betekenis van Gods openbaring niet kenden; dat heilige mannen uit vroeger jaren onwetenden waren vergeleken met onze huidige hoogleraren; en dat de puriteinen en hun geestverwanten allemaal aan de kant moeten, omdat nieuwe lampen het oude licht hebben overschaduwd? Dan houden wij die uitspraak voor één grote, brede, verderfelijke leugen. God heeft deze negentien eeuwen niet zonder Zijn genade gelaten. Hij

heeft de eeuwen niet gekweld met een Bijbel die alleen ontsloten kan worden door een reeks Duitsers met grote pijpen. Wij hebben de opscheppers gemeten die de apostelen van het 'moderne denken' zijn. En wij geven niet gauw toe dat de waarheid van het evangelie opzettelijk in duisternis gehuld werd, opdat hun reusachtige verstand haar op het juiste moment zou kunnen ontwikkelen. Onder hun leiding lijden onze kerken honger en raakt de godsdienst in minachting. En toch moeten wij dagelijks de posten van hun deuren waarnemen, terwijl hun veranderlijke orakels ons de vooruitstrevende theologie openbaren.

Bah! Wij zullen de mensen blijven voeden met het brood uit de hemel, terwijl deze bedriegers bewijzen dat zaagsel de ware vulling is voor de mensenpop.

Het geloof moet voor elke dag zijn

God is één. Gods werken en wegen zijn één. Zijn wetten voor de aarde staan in hetzelfde wetboek als die voor de hemel. Het natuurlijke, zoals God het gemaakt heeft, is niet in strijd met het geestelijke. De scheidslijn tussen wereldlijke en heilige dingen is denkbeeldig en schadelijk. Wij geloven God voor de tijd en voor de eeuwigheid, voor de aarde en voor de hemel, voor het lichaam en voor de ziel. Het zij verre van een eerlijk mens zijn geloof in God te beperken tot bepaalde geheimzinnige en ongrijpbare zaken, en aan Hem te twijfelen zodra het om zijn eigen dagelijkse werk en de beproevingen van het gewone leven

gaat. Onze grote Meester leert ons tot de hemelse Vader te bidden: 'Uw Koninkrijk kome.' En hetzelfde gebed bevat de bede: 'Geef ons heden ons dagelijks brood.' De grotere zorgen aan de hemel toevertrouwen en de kleinere aan het ongeloof overlaten, zou even onverstandig zijn als de deur van het huis aan een wachter toevertrouwen, maar een open raam uitdrukkelijk van zijn toezicht uitzonderen. Wat is klein? Wat is onbeduidend? Voor een wijs mens die er steeds op uit is het goed te doen, bestaat zo iets niet. Nee, wij moeten een geloof hebben voor het hier en nu: een geloof voor het huishouden, voor de winkel en voor de gedekte tafel. Want als ons voornaamste steunpunt alleen bij grote gelegenheden bruikbaar is, kunnen wij volkomen te gronde gaan aan de kwalen waarop het niet van toepassing is. 'De rechtvaardige zal uit het geloof leven.' Het geloof is voor ons geen jas die alleen naar de kerk aan gaat, maar een pak voor elke dag. Het is allesomvattend, algemeen en voortdurend werkzaam. Het is een beginsel dat nodig is voor wie altijd in gevaar is en steeds gebrek heeft. Zoals het zwaard van de cherubim zich naar alle kanten omkeerde om de toegang tot Eden te bewaken, zo beschermt het geloof de ziel tegen de opmars van vijanden, uit welke windstreek zij ook komen.

Het geloof werkt

Oprecht geloof hoort niet bij de stam van de lazzaroni. Alles laten komen zoals het komt en niets ondernemen,

past eerder bij wanhoop dan bij vertrouwen. Omdat de boer overtuigd is van de vruchtbaarheid van de grond, zaait hij erin. Omdat de soldaat zeker is van de overwinning, vecht hij ervoor. Omdat de zeeman zijn goede schip vertrouwt, kiest hij zee. Wij kunnen niet in God geloven, Die altijd werkt, en zelf niet meer werken. Het geloof vindt het nooit voordelig om in roemloze rust te verroesten. Nee, in de zaken van het gewone leven boort het geloof door de Alpen, verbindt het de zeeën, dringt het door in het onbekende en trotseert het gevaar. En wanneer datzelfde beginsel zich richt op God en al Zijn reinigende krachten, worstelt het met gewoonten, overwint het hartstochten, stijgt het op tot zelfverloochening en maakt het een mens tot een held. Wanneer wij het best geloven, brengen wij het meest tot stand. Het geloof is als de klep die regelt hoeveel stoom er gebruikt kan worden. Naarmate het afneemt of toeneemt, vermindert of vermeerdert het de geestelijke kracht die de ziel van haar God ontvangt. Daarom is het van het hoogste belang niet alleen dat wij geloof hebben, maar dat wij het overvloediger hebben. De regel van het Koninkrijk is: 'U geschiede naar uw geloof.'

Het geloof wacht

Het ongeloof in het hart moet in elk geval zien dat een gevolg op een oorzaak volgt, anders twijfelt het aan die oorzaak. Het geloof heeft zo'n haast niet. In de natuur gaan de kostbaarste processen langzaam. Het proces dat

in één nacht paddenstoelen voortbrengt, is bewonderenswaardig. Maar er zijn edeler dingen dan zwammen, en die zijn er niet zo plotseling.

Om een bepaalde toestand voort te brengen, kunnen de voorafgaande verschijnselen het tegendeel lijken van wat men zou verwachten. Een tuin in juni, doorweven met veelkleurige bloemen, moet voorafgegaan worden door de bewolkte, huilende luchten van april en de grillige wisselingen van mei. Wat dan nog? Het geloof neemt de onveranderlijkheid van Gods natuur en belofte als zijn troost en zekerheid tegenover de voortdurende veranderingen van de uiterlijke dingen. En omdat het achter de wisselende coulissen van het zichtbare kijkt, raakt het niet in verwarring door tegenstrijdige schijn. God werkt zoals het Hem behaagt. Hij legt Zijn werkwijze niet uit, maar gebiedt ons Zijn beloften te geloven. De schadelijkste stoffen lijken misschien in de distilleerkolf geworpen te worden, en er kan bij het proces rook uit een oven opstijgen. Maar op het juiste moment wordt het hoogste goed eruit gedistilleerd. Op geen enkel moment in het vormen van de dingen zou de twijfel er tevreden mee zijn, want zijn kritiek is die van de onwetendheid. Maar de gelovige mens oordeelt niet over onvoltooid werk. Zijn oog is profetisch en hij ziet het goede dat er aan het einde zal zijn. Daarom plukt hij geen appel voordat die rijp is. Haasten en piekeren, tobben en zwoegen horen bij de kortzichtige hartstocht. Maar rust en stilte, kracht en beleid horen bij een sterk vertrouwen.

Het geloof zingt

Het leven van het geloof is een lied. Het trekt met een psalm ten strijde. Het lijdt met een lofzang op de lippen. Het verheerlijkt God in het vuur. Het verlaat de wereld onder de klanken van het Te Deum en niet onder de klagende tonen van een treurzang. Het zet de klagers en weeklagers de kamer van zijn gestorvene uit, en gaat zelf naar binnen met niemand bij zich dan de Heere, Die de Opstanding en het Leven is. Dicht de twijfel sonnetten of zingt hij hosanna's? Kan hij zelfs maar een requiem schrijven? Al zijn liederen zijn wat de dichter 'bittere tonen' noemt. Laat hij bij de Dode Zee gaan huilen over Sodom en Gomorra!

Het geloof hecht veel aan het gebed

De gelovige mens gaat te allen tijde tot God om de gemeenschap met de goddelijke gedachten te bewaren. Het gebed is geen alleenspraak maar een tweegesprek. Het is geen naar binnen kijken, maar een opzien naar de bergen, vanwaar onze hulp komt. Het geeft verlichting zijn hart te luchten bij een meelevende vriend, en het geloof ervaart dat overvloedig. Maar in het gebed zit meer dan dit. Wanneer gehoorzame inspanning tot het uiterste is gegaan en het nodige toch niet bereikt is, dan wordt erop vertrouwd dat Gods hand verder gaat dan wij, zoals er eerder op werd gerekend dat zij met ons meeging. Het geloof verlangt niet zijn eigen wil te hebben als die wil niet overeenstemt met de gedachten van God. Zo'n

verlangen zou in de grond voortkomen uit een ongeloof dat niet op Gods oordeel als onze beste gids vertrouwde. Het geloof weet dat Gods wil het hoogste goed is, en dat alles wat goed voor ons is, op ons gebed geschonken zal worden. Alle dingen zijn al van ons als een gave van de liefde. Het gebed is de cheque waarmee wij geld opnemen van onze eigen rekening bij God. Zo heeft de gelovige het besef van grenzeloze rijkdom, zonder het gevaar ervan.

Het geloof geniet van de eeuwige harmonie

Vertrouwen op de grote Vader wekt en voedt vreugde in al Zijn werken. Wij lopen uit de pas met het heelal totdat wij vrede met God hebben. Dan sluiten alle schepselen een verbond van vriendschap met ons, en wij met hen. Thuis in het huis van onze Vader spreekt alles met ons over Zijn heerlijkheid. Heiligdommen worden overbodig, want de hele schepping is de tempel van de Heere en niets is nog gemeen of onrein. De bergen en heuvels maken voor ons geschal met vrolijk gezang, en alle bomen van het veld klappen in de handen. Het was geen wonder dat een groot heilige de vogels zijn ‘zusters’ noemde, want wij lijken verwant aan alles wat uit de hand van onze Maker voortkomt. Wij zijn geen losse stenen die als nutteloos zijn weggeworpen, maar wij zijn ingebouwd in het bouwwerk van de goddelijke Bouwmeester en in harmonie met alle werelden. Niemand geniet intenser van de natuur dan de verstandige vriend van God. Hij is de uitlegger en de stem van de wereld, en haar diepste

geheim ligt voor hem open. 'De natuur is voor hem slechts een naam voor een werking waarvan God de oorzaak is.' Hij ziet God overal, ook de God van Gethsémané en het kruis.

*Eén Geest – de Zijne,
Die met bloedend hoofd de gevlochten doornen droeg –
regeert de hele natuur.*

De wetenschapper spreekt over 'natuurwetten' en de theoloog weidt uit over de tien geboden. Maar voor de gelovige staan alle wetten in één wetboek, en hij eert ze alle omwille van de Koning. Hij ziet binnen muren geen heiligheid die hoger is dan die daarbuiten; elke plaats is voor hem geheiligd, want God is er. De regen is wijwater, het bergmeertje een doopvont, de vlucht van de vogels een heilige processie, de oogst een sacrament, de donder een lofzang, de bliksem een preek. Het geloof overstroomt het heelal met de Godheid, doordat het die grenzeloze Tegenwoordigheid openbaart die voor altijd zijn leven en zijn zaligheid is.

Een houvast

In tijden van geestelijke strijd, wanneer de waarheid van het evangelie in twijfel werd getrokken, hebben wij een gelovige gekend die 's nachts onder het sterrengewelf van de hemel ging staan. Hij keek omhoog en riep: 'Mijn God, ik voel een vurige liefde voor U, voor Uw wegen, Uw wetten en Uw dienst! Want U bent oneindig goed en heerlijk.' Daarop concludeerde hij dat het evangelie, dat

hem in een staat van grenzeloze liefde tot God had gebracht, wel waar moest zijn. Onbewust oordeelt de geest alsof hij zag dat waarheid en recht één zijn. Dit instinct klopt. Wat een mens rein maakt, moet waarheid in zich hebben; wat hem bezoedelt, is een leugen.

Nog een hulp

Toen hij naar zijn kamer ging, boog de beproefde man de knieën en bad uit een vol hart voor alle mensen. Hij verlangde van harte naar hun welzijn en vroeg om genade om dat zelf te bevorderen. Hij deed een bijzondere bede om vergeving voor allen die hem zonder oorzaak onrecht hadden aangedaan. Hij pleitte tegen zelfzucht en elke liefdeloze gedachte. Toen hij opstond van zijn knieën, had hij nog een wapen bij de hand tegen de twijfel. Want het geloof dat hem tot deze staat van reine, hartelijke liefde had gebracht, moet de waarheid zijn. Dit is misschien geen sluitredenering, en de logica ervan is voor anderen misschien niet aanvaardbaar. Toch verklaren wij dat het voor de man zelf een goed bewijs is, en in veel opzichten beter dan welk betoog in woorden ook. Liefde en waarheid stemmen overeen, en de ene speelt de andere in de hand. Waarheid brengt liefde voort, en haat wordt uit leugen geboren.

Waar, en even groot als waar

Als de dingen die ons geloof aanneemt werkelijk feiten zijn, dan zijn zij geweldig waar en vragen zij van ons een

leven tot het uiterste gespannen. De openbaring gaat niet over beuzelingen. Laten de mensen oppassen hoe zij zich gedragen te midden van eeuwige waarheden.

Bovendien verheugt de gelovige zich erin dat deze dingen ook heerlijk waar zijn. Zijn erfdeel is van een onvoorstelbare pracht. De waarheden die het leven van het geloof omringen, zijn onsterfelijken waardig, ja, God Zelf waardig. Laten wij wandelen naar onze hoge roeping. O, dat wij een vuur mochten hebben dat past bij de tempel van de Oneindige, waarin wij vandaag dienen!

Het geloof en het einde

De Heere Jezus heeft beloofd terug te komen, en het geloof klemmt zich aan die belofte vast. Soms hoopt het dat zij zo spoedig vervuld wordt dat de dood vermeden kan worden. Maar tijden en gelegenheden zijn voor het geloof van weinig belang, want alle zegeningen van de wederkomst zullen hoe dan ook zijn deel zijn. Als de Heere spoedig komt, zodat wij de dood niet zien, zullen wij veranderd worden. En als Hij vertoeft, zodat wij sterven, zullen wij onverderfelijk opgewekt worden. In elk geval zullen wij altijd met Hem zijn. Daarom kennen wij geen zielsangst over de vraag of wij slapen of waken. De gelovige zegt: 'Als ik leef, zal Christus bij mij zijn; als ik sterf, zal ik bij Christus zijn.' Hoe gering is het verschil!

Tot slot

Wij hebben nooit een geval meegemaakt waarin een stervende berouw had over zijn geloof in God, of over het leven dat daaruit was voortgekomen. Sterfbedden zijn in talloze gevallen overschaduwd door spijt. Maar nog nooit heeft iemand betreurd dat hij te vroeg, te volkomen of te lang op God vertrouwd heeft. Wat geen mens betreurd heeft, laten alle mensen dat najagen.

Vaders en grootvaders zijn ons op deze weg voorgegaan en hebben ons gesmeekt hen te volgen. Zij hadden ons te lief om ons te smeken op Jezus te vertrouwen, als Hij voor hen een ijdel vertrouwen gebleken was. Hun stervensgetuigenis vraagt onze eerbiedige gehoorzaamheid.

Zo dan, laten tijd en eeuwigheid brengen wat zij willen: wij bevelen ons aan God, 'als den getrouwen Schepper'.

*Hem zij de heerlijkheid
tot in alle eeuwigheid.
Amen.*

© 2026 Teun van der Plas

Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van 'The Clue of the Maze' van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.